

Scan

**พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา:
ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา
อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

จ่าสิบตำรวจ มานิตย์ อินผง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**Political Participation Behavior of Thai Hill Tribe Citizens: A Case Study of
Mae Ngao Tambol Administrative Organization, Khun Yuam District,
Mae Hong Son Province**

Police Sergeant Major Manit Inpong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา:

ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อและนามสกุล จำสืบเอก มานิตย์ อินผง

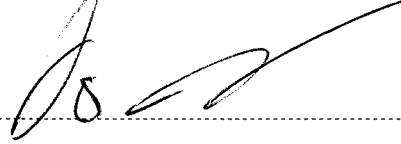
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

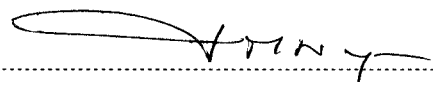
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

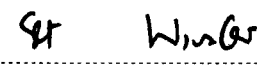
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

2. รองศาสตราจารย์สุปนรรต พรหมอินทร์

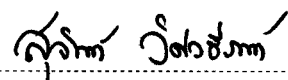
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัย วงศ์ชัยสุวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุปนรรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวะธีรานนท์)

วันที่ 21 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะความกรุณาเป็นอย่างมากจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล และรองศาสตราจารย์ สุปนรรต พรหมอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนได้ ตรวจสอบติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณพันจ่าอากาศเอกนิพันธ์ บุญหลวง นายอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้กรุณาแนะนำแนวทางในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่เงาทุกคนที่กรุณาเสียสละเวลาให้ทำการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถก่อประโยชน์แก่ผู้ ที่ให้ความสนใจและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่มากนักน้อย หากมีสิ่งขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

มานิตย์ อินผง

ธันวาคม 2550

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา : ศึกษาเฉพาะ
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ผู้วิจัย จำสับตำรวจ มานิตย์ อินผง **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล (2) รองศาสตราจารย์ ฐปนรรต
พรหมอินทร์ **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนชาวไทยภูเขา ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การ
บริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน (3) เสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำหมู่บ้านและประชาชน
ในตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนรวม 48 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบ
สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละ และใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนชาวไทยภูเขามีพฤติกรรมการเมือง คือส่วนใหญ่ไป
ใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ไม่เคยลงสมัครรับการเลือกตั้ง ไม่เคยดำรงตำแหน่งใน อบต. เคยได้ร่วม
รับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก อบต. ไม่เคยแสดงความคิดเห็น ไม่เคยติดตามตรวจสอบ เคยได้รับความช่วยเหลือหรือบริการจาก อบต. ได้ให้ความร่วมมือกับ อบต. และไม่เคยร่วมงานและติดต่อสัมพันธ์กับ
อบต. (2) ปัญหาและอุปสรรคของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา
ได้แก่ ความไม่รู้ การไม่มีปัจจัยเกื้อหนุน การไม่เปิดโอกาสกว้างให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
ขององค์การบริหารส่วนตำบล (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนชาวไทยภูเขา ได้แก่ การให้ความรู้ การส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยเกื้อหนุน การเปิด
โอกาสกว้างให้ประชาชนชาวไทยภูเขาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนชาวไทยภูเขา องค์การบริหารส่วน
ตำบลแม่เงา

Thesis title: Political Participation Behavior of Thai Hill Tribe Citizens: A Case Study of Mae Ngao Tambol Administrative Organization, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province

Researcher: Police Sergeant Major Manit Inpong **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government) **Thesis advisors:** (1) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; (2) Thapanat Prom-in, Associate Professor **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the political participation behavior of Thai hill tribe citizens in Mae Ngao Tambol Administrative Organization (TAO), Khun Yuam District, Mae Hong Son Province; (2) to study problems and obstacles with the political participation of Thai hill tribe citizens in Mae Ngao TAO, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province; and (3) to provide recommendations to promote the political participation behavior of Thai hill tribe citizens in Mae Ngao TAO, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province.

This is a qualitative research. The sample consisted of 48 village leaders and Thai hill tribe citizens in Mae Ngao Subdistrict, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province. Data were collected using an interview form and analyzed using percentages and descriptive analysis.

The results showed that: (1) most of the Thai hill tribe citizens used their voting rights but had never run for election or held a position in the TAO. They had received news and information from the TAO but had never expressed their opinions or investigated the TAO's work. They had received services or assistance from the TAO and had cooperated with the TAO but had never joined in TAO work or had other relations with the TAO. (2) Problems and obstacles with the Thai hill tribe citizens' political participation included lack of knowledge, lack of supporting factors, and the TAO's failure to provide wide opportunities for political participation. (3) Recommendations to promote Thai hill tribe citizens' political participation are to provide education, to promote the development of supporting factors, and to have the TAOs provide wider opportunities for political participation.

Keywords: Political Participation Behavior, Thai Hill Tribe Citizens, Mae Ngao Tambol Administrative Organization

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๖
สารบัญตาราง	๘
สารบัญภาพ	๙
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดในการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
ข้อมูลสภาพพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา	27
ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	41
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน	60
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปการวิจัย	67
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	90
ก แบบสัมภาษณ์	91
ข รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	97
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลหมู่บ้านและจำนวนประชากร	29
ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์	42
ตารางที่ 4.2 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการเลือกตั้ง	47
ตารางที่ 4.3 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการดำรงตำแหน่งใน อบต.	50
ตารางที่ 4.4 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	51
ตารางที่ 4.5 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการแสดงความคิดเห็น	52
ตารางที่ 4.6 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการติดตามตรวจสอบ	55
ตารางที่ 4.7 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการได้รับความช่วยเหลือจาก อบต.	57
ตารางที่ 4.8 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการให้ความร่วมมือกับ อบต.	58
ตารางที่ 4.9 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการร่วมงานและติดต่อสัมพันธ์กับ อบต.	59

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา	32

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามหลักการในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้น การกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเองนั้นนับว่าเป็นเรื่องจำเป็น และมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่จะสามารถตอบสนองความต้องการ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมรวมทั้งจะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นนี้ ๆ ได้เกิดความรักความผูกพัน และสร้างความสนใจในปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งตระหนักถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศภายใต้กฎหมายสำคัญสูงสุด ที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หลังจาก 65 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2475-2540) ประเทศมีรัฐธรรมนูญมาแล้ว จำนวน 15 ฉบับ รัฐธรรมนูญมีการสิ้นสุดของการใช้ด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน ทั้งเหตุของการยึดอำนาจการปกครองโดยคณะรัฐประหาร คณะปฏิวัติ หรือคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เป็นต้น และเมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ภายหลังการยึดอำนาจปกครองก็เป็นการดำเนินการโดยคณะผู้ปกครองในแต่ละยุคแต่ละสมัย และมีได้ปรากฏว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ด้วยสาเหตุการเมืองของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอสลับกันไปมาทั้งการปกครองโดยรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และรัฐบาลที่มาจากรัฐประหาร ความไม่สม่ำเสมอดังกล่าว เกิดจากการแทรกแซงของทหารเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การพัฒนาของระบบพรรคการเมืองและการบริหารประเทศโดยระบบรัฐสภาเป็นไปอย่างช้า ๆ

ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยเราเคยมีการจัดการปกครองในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมาแล้วครั้งหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนั้น จำนวน 59 แห่ง แต่การปกครองรูปแบบนี้ต้องถูกยกเลิกไปในที่สุด เพราะสาเหตุความไม่พร้อมในการจัดเก็บภาษีรายได้ ตลอดจนบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ

น้อยในระเบียบการบริหาร ทำให้การบริหารราชการส่วนตำบลไม่เกิดการพัฒนาเท่าที่ควร จนในที่สุดในปี พ.ศ. 2515 องค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกยกเลิกไป

จากกระแสการเรียกร้องของประชาชนส่วนใหญ่ ในการที่จะปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง ได้มีส่วนในการกำหนดนโยบายและความต้องการของชุมชนด้วยตนเอง บริหารงานด้วยคนภายในชุมชนเอง จนกระทั่งรัฐบาลสมัยของนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี คนที่ 24 ของประเทศไทยมีนโยบายในการที่จะกระจายอำนาจปกครองสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น จึงมีการออกพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 อันมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ผลของพระราชบัญญัตินี้ก็คือ ประเทศไทยมีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นใหม่เพิ่มขึ้นมาอีก รูปแบบหนึ่งคือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จึงเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ อันเป็นเขตชนบท และชุมชนที่ไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาล หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และเป็นหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชน และชุมชนในเขตการปกครองโดยตรง นับเป็นการกระจายอำนาจในการปกครองสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชน และ ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น โดยจัดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับ เพิ่มบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจขององค์กรปกครองท้องถิ่น ให้อำนาจในการกำหนดนโยบายในการพัฒนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการวางผังเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย และส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลเป็นนิติบุคคลเพื่อความคล่องตัวและสามารถแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่รัฐบาลต้องไม่มองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง แต่ต้องเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางการเมืองและต้องไม่ใช้การมีส่วนร่วมในลักษณะการชักจูงและปลุกกระดม ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วง การเรียกร้อง การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรทางการเมือง เมื่อรัฐบาลให้ความสำคัญและเปิดโอกาสอย่างแท้จริงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นระดับพื้นฐาน เป็นการปกครองระดับล่างของประชาชน ประชาชนย่อมเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองระดับบนต่อไป

ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันรัฐบาล นักวิชาการ รวมถึงองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจในการพัฒนาให้แก่หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นขั้นพื้นฐานในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยมุ่งหวังให้เป็นองค์กรที่สามารถปฏิบัติหน้าที่สนองความต้องการ

และแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อเป็นการสร้างรากฐานของระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง โดยกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักใช้ความสามารถของตนเองช่วยตนเอง และให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญให้ท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาชนบท ด้วยเหตุผลที่ว่า การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และเป็นจุดหมายปลายทางของการพัฒนา หากสามารถกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนั้นแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาจะช่วยให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาความอยู่รอดของเศรษฐกิจและสังคมไทยในอนาคตอยู่ที่ความเข้มแข็งของประชาชนระดับล่างที่จะประสานพลังทางปัญญา และความสามารถในการจัดการปัญหาและกำหนดทิศทางการพัฒนา เมื่อชุมชนเข้มแข็งจะส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมไทยในระดับชาติเข้มแข็งตามไปด้วย

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขา ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับรากหญ้าที่ประชาชนระดับล่างสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณแนวชายแดนไทย-พม่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นไทยใหญ่และกะเหรี่ยง อาศัยอยู่บนภูเขาสูง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แม้จะมีความห่างไกลจากความเป็นเมือง แต่คนในชุมชนบางส่วนก็ได้รับรู้เรื่องราวของการเมืองบ้าง ประกอบกับผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใน อบต. เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

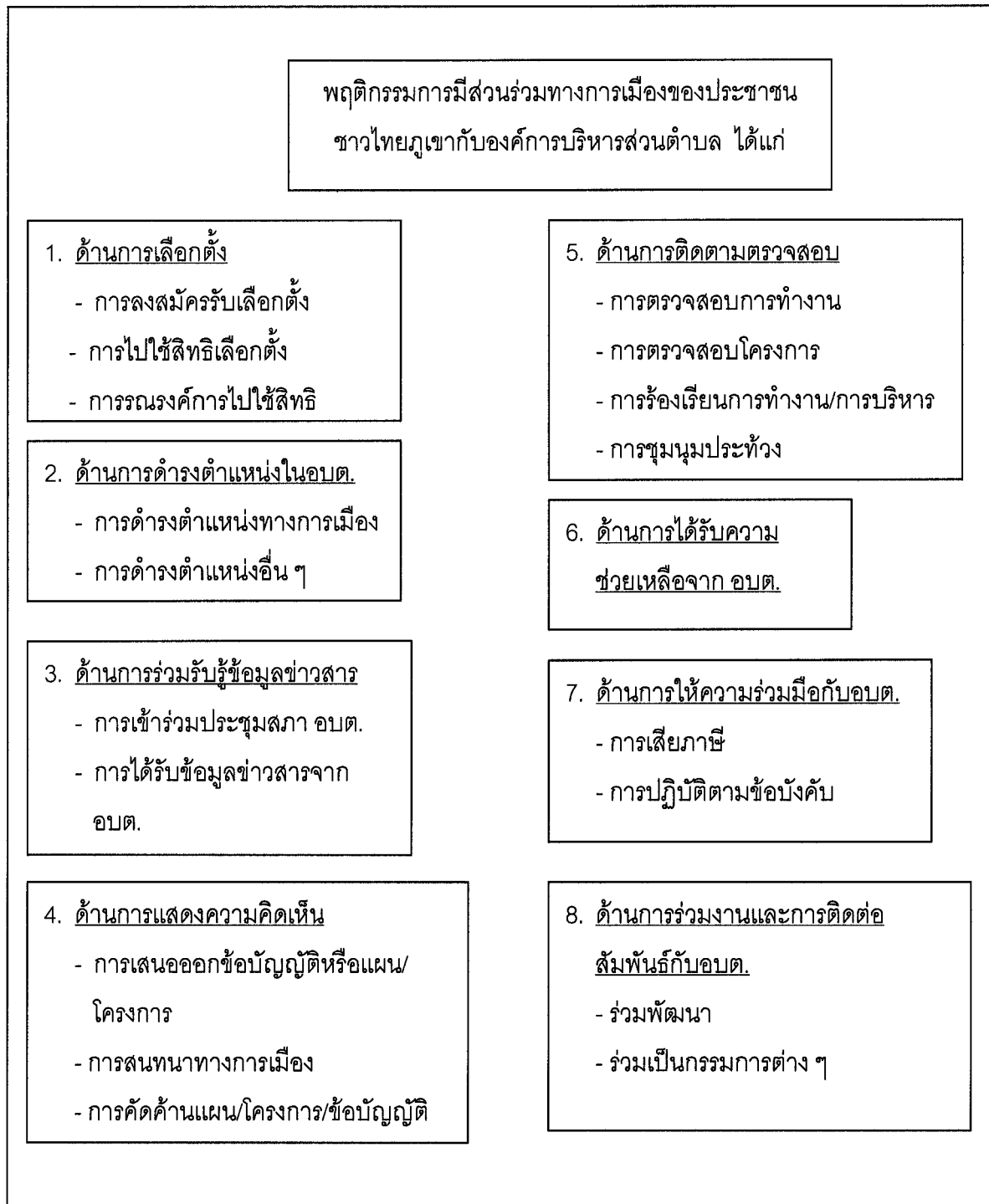
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งใน อบต., การร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร, การแสดงความคิดเห็น, การติดตามตรวจสอบ, การได้รับความช่วยเหลือจาก อบต., การให้ความร่วมมือกับ อบต. และการร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์กับ อบต. ของประชาชนชาวไทยภูเขาเฉพาะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากประชากรที่ทำการศึกษามีเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถฟังและพูดภาษาไทยได้ จึงมีความจำเป็นต้องใช้ล่ามแปล และในการวิจัย เนื่องจากประชากรเป็นจำนวนมากอ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้ จึงได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผ่านล่ามแปล

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.2 พฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึง อาการหรือการกระทำ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องการเมืองการปกครอง ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้หรืออยู่ในจิตใจ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

7.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

7.3 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานบุคคลหรือคณะบุคคลที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาประชาธิปไตยและ/หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินภารกิจบรรลุผลในการแก้ไขปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในตำบลนั้น ๆ ได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง " พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน " ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบและเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง
 - 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ข้อมูลสภาพพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง

ฉานินท์ สันตะพันธุ์ (2549) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง รูปแบบของทัศนคติส่วนบุคคล เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคล และความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นแนวทางหรือรูปแบบหรือมาตรฐานของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการประเมินเหตุการณ์หรือการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลนั้น ผลของการประเมินการเมืองจะแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การออกเสียงเลือกตั้ง การประท้วง การยอมรับหรือการปฏิบัติตาม เป็นต้น

ประเภทหรือลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองตามแนวคิดของอัลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท หรือ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (The parochial political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเลยไม่มีการรับรู้ ไม่มีความเห็นและไม่ใส่ใจต่อระบบการเมือง ไม่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะไม่คิดว่าการเมืองจะมีผลกระทบหรือตอบสนองของความต้องการของตนได้ สังคมที่อาจพบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบนี้ ได้แก่ สังคมเผ่าทั้งหลายในทวีปแอฟริกา หรือชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งแต่ละเผ่าขาดความเชื่อมโยงกับการเมืองในระดับชาติ มีการรับรู้ที่แคบอยู่เฉพาะในกิจการในเผ่าของตน หรือในประเทศด้อยพัฒนา ประชาชนด้อยการศึกษา ยากจน ถูกปลูกฝังด้วยความเชื่อดั้งเดิมว่าเรื่องการปกครองเป็นของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากโดยปราศจากการตรวจสอบจากประชาชน

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ยังไม่มีความเชื่อฝังลึกมาตั้งแต่ดั้งเดิมว่า อำนาจอรัฐเป็นของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The participant political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเข้าไปควบคุมกำกับและตรวจสอบผู้ปกครอง ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมนี้ พบเห็นได้ในชนชั้นกลางของประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว

อัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba) ได้อธิบายต่อไปว่า เนื่องจากประชาชนในสังคมต่าง ๆ มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันจะมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองที่แตกต่างกันไป ทำให้ในแต่ละสังคมมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed political culture) ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (The parochial - Subject culture) เป็นแบบประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับอำนาจของผู้นำ หัวหน้าหมู่บ้านหรือเจ้าของที่ดิน แต่ผูกพันกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบน้อยลง ยอมรับสถาบันทางการเมืองส่วนกลางมากขึ้น แต่การสำนึกว่าตนเองมีพลังทางการเมืองมีน้อย จึงยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมือง มีความเป็นอยู่อย่างเดิม แต่ยอมรับอำนาจเด็ดขาดของหัวหน้าเผ่าเล็กน้อย หันมายอมรับกฎหมาย กฎระเบียบของส่วนกลาง

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม (The Subject - participant + culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ ประชาชนจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่มีความเข้าใจถึงบทบาททางด้านการนำเข้า (Input) มาก คิดว่าตนเองมีบทบาทและอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อีกประเภทหนึ่งคือ ประเภทที่ยังคงยอมรับในอำนาจของอภิสิทธิ์ชนทางการเมืองและมีความเฉื่อยชาทางการเมือง

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมมีส่วนร่วม (The parochial - participant culture) ประชาชนส่วนมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ แต่จะถูกปลุกเร้าในเรื่องผลประโยชน์ทางเชื้อชาติ ศาสนา ทำให้เกิดความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มตน อันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองได้ โดยบางกลุ่มอาจเอนเอียงไปในทางอำนาจนิยม ในขณะที่อีกกลุ่มอาจเอนเอียงไปในทางประชาธิปไตย ทำให้โครงสร้างทางการเมืองไม่อิงอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

สำหรับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย คือ ทศนคติและความเชื่อแบบประชาธิปไตย การเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ขึ้นอยู่กับศรัทธาของคนในชาติที่ประสงค์จะมีการปกครองและมีชีวิตแบบประชาธิปไตย นักรัฐศาสตร์ เช่น ลาสเวลล์ (Lasswell) และแคปแลน (Kaplan) กล่าวว่าประชาธิปไตยจะออกงามก็ต่อเมื่อประชาชนมีลักษณะ " การเข้าสู่สภาพการเมือง " (Politicized) ซึ่งหมายถึงลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. การเอาใจใส่วิถีหรือเหตุการณ์ทางการเมือง
2. การมีทัศนคติว่าอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองไม่โดยตรงก็โดยอ้อมบ้าง เพราะอย่างไรแล้ว การเมืองก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับเขาจนได้

3. การมีความเชื่อว่าการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องอุทิศเวลาให้ตามสมควร

ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. แนวคิดปัจเจกชนนิยม (Individualism) อันหมายถึงความรู้สึกว่าคนแต่ละคนมีคุณค่า มีสิทธิการตัดสินใจของตนเองโดยเสรี แนวคิดนี้เน้นหลักเสรีภาพในการเลือก

2. ความเชื่อในระบบสังคมเปิด (Open society) หมายถึง การมีความใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ยอมรับความสามารถของคนอื่น มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง และมีการยอมรับการจัดตั้งกลุ่ม องค์การ สมาคม และกลุ่มต่าง ๆ โดยสมัครใจ

3. การมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งหมายถึงการกระทำโดยมุ่งหวังให้การกระทำของตนเองหรือกลุ่ม ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้ใช้อำนาจทางการเมือง หรือต่อการแลกเปลี่ยนทางการเมืองในทางที่ตนเองหรือกลุ่มต้องการ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ต้องรู้จักความต้องการของตนเองอันเกี่ยวข้องกับความรู้ การสั่งสมประสบการณ์ทางการเมือง 2) การมีอำนาจในการเข้าไปผลักดันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ฉานิทธี สันตะพันธุ์ (2549) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไว้ว่าเป็นสาเหตุที่ประชาธิปไตยไทยขาดความต่อเนื่องและมั่นคง ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมและระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม (Authoritative political culture) คือคนในสังคมเห็นว่า ผู้มีอำนาจมีความชอบธรรมถูกต้อง ผู้ถูกปกครองจะต้องปฏิบัติตาม เคารพ เชื่อฟัง ยกย่องและเกรงกลัว ส่วนระบบอุปถัมภ์ (Patronage system) ประกอบไปด้วยผู้อุปถัมภ์และผู้รับการอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายรับการอุปถัมภ์ยอมรับอิทธิพลและการคุ้มครอง ระบบอุปถัมภ์ของไทยมีวิวัฒนาการมาจากระบบไพร่ฟ้าและระบบศักดินา ซึ่งถือว่ามีมูลนายเป็นชนชั้นปกครอง เป็นชนชั้นผู้ควบคุมดูแล ไพร่ต้องปฏิบัติต่อมูลนายอย่างจงรักภักดีและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่มูลนายเพื่อให้มูลนายเมตตา

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งประชาชนมีความเชื่อฝังลึกว่า เรื่องการเมืองการปกครองเป็นของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

สุมาลี บำรุงสุข และศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2549) กล่าวว่า มรดกทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย พิจารณาจากแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว เห็นว่าแนวคิดทางการเมืองเรื่องอำนาจบุญบารมีของผู้นำที่เป็นแนวคิดอันได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ ยังคงมีอิทธิพลมากต่อสังคมไทย ส่วนการจัดระเบียบสังคมในระบบไพร่ ยังคงมีอิทธิพลครอบงำอยู่ในสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน เช่น ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ลักษณะเจ้าขุนมูลนายในระบบราชการ การนอบน้อมต่อผู้มีอำนาจและการเน้นการพึ่งพาผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติซึ่งเคยมีอิทธิพลต่อการเมืองไทยในอดีต ก็ยังคงมีอิทธิพลสำคัญในวงการเศรษฐกิจและการเมืองไทยในปัจจุบัน อีกทั้งระบบราชการซึ่งเป็นสถาบันการเมืองที่สำคัญสถาบันหนึ่งของสังคมไทยในอดีต ก็ยังคงมีบทบาททั้งในด้านการเป็นกลไกการบริหารงานราชการ และการเข้ามาก้าวร้าวแย่งชิงอำนาจทางการเมืองเหมือนในอดีต แม้ว่าประเทศไทย

จะก้าวเข้าสู่การปกครองในระบบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานานแล้ว แต่อำนาจการเมืองการปกครอง ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มผู้นำจำนวนน้อย ประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่เอียงที่จะเชื่อฟังผู้นำ ฟังพาการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของผู้ปกครองมากกว่าที่จะคิดเอง พหุติกรรมเช่นนี้มีปรากฏอยู่คู่สังคมไทยมาแต่โบราณกาล ซึ่งประกอบด้วยคน 4 ประเภท คือ เจ้านาย ขุนนาง ไพร่ และทาส อำนาจทางการเมือง การปกครอง ผูกขาดอยู่ในกลุ่ม 2 ประเภท ได้แก่ เจ้านายและขุนนาง คือชนชั้นปกครองในสมัยนั้น ไพร่ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม และทาส ยอมรับบทบาทในฐานะผู้ถูกปกครอง ไม่มีสิทธิมีเสียงหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใด ๆ เลย การชว่งชิงทำลายอำนาจก็จะจำกัดอยู่แต่ในวงของชนชั้นปกครองเท่านั้น เนื่องจากชนชั้นไพร่และทาส ไม่สามารถรวบรวมกำลังคนและถูกควบคุมโดยเจ้าขุนมูลนายอย่างใกล้ชิด กับทั้งเพราะสภาพเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย นอกจากนี้ไพร่ และทาสยังขาดความรู้ทางวิทยาการต่าง ๆ ด้วย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวทางการศึกษาวิเคราะห์แบบพฤติกรรมนิยมเห็นพ้องต้องกันว่า การอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล อุดมการณ์แห่งลัทธิการเมืองที่ได้นำมาใช้ในการปกครองประเทศ เป็นสิ่งที่ช่วยวางกรอบความประพฤติและการแสดงออกทางการเมือง โดยนัยนี้ ระบบการเมืองที่ต่างกัน จึงย่อมส่งผลให้บุคคลภายใต้ระบอบนั้นมีพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันไปด้วย

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง อาการหรือการกระทำตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องการเมืองการปกครอง ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ หรือที่อยู่ภายในจิตใจในลักษณะของความรู้สึก ทศนคติหรือความเชื่อทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ยุคหลังศตวรรษที่ 19 ได้มุ่งเน้นการศึกษาการเมืองไปในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมอันเกิดขึ้นจริงในสังคม การศึกษาเชิงพฤติกรรมหรือแนวพฤติกรรมนั้นมีความหมายกว้างเกี่ยวกับบุคคล ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล รวมไปถึงแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกหรือกิจกรรมที่บุคคลแสดงออก โดยมีลักษณะเด่นตามทัศนะของพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2524 : 51 - 54) คือ ไม่ถือว่าสถาบันเป็นหน่วยพื้นฐานของการวิเคราะห์ แต่ถือว่าพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นหน่วยพื้นฐานของการวิเคราะห์

พฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ คือการแสดงออกถึงความต้องการทางการเมืองของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองหรือบุคคลนั้น ๆ เป็นสมาชิกอยู่ โดยการแสดงออกนั้น

สามารถแสดงออกได้หลายช่องทาง เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเป็นนักการเมือง การชุมนุมประท้วง การเรียกร้องต่อหน่วยการปกครองหรือทางราชการ เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจึงมีขอบเขตที่กว้างขวางมาก นั่นก็คือการแสดงออกของบุคคล ที่เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุน เรียกร้อง คัดค้านหรือล้มล้าง ก็ถือเป็นพฤติกรรมทางการเมืองทั้งสิ้น

นักรัฐศาสตร์อธิบายว่า ข้อกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลก็คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสถานการณ์ที่มีผลต่อกันและกัน โดยไม่อาจอธิบายได้โดยตัวแปรหรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง สถานการณ์ ตามความหมายของพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ประกอบไปด้วย 2 ลักษณะคือ (1) ลักษณะเชิงภูมิศาสตร์ เช่น เรื่องอาหาร ภูมิอากาศ เป็นต้น กับสถานการณ์ทางสังคมอันได้แก่ ค่านิยม ปทัสถาน รวมไปถึงอุดมคติความนึกคิด (2) ลักษณะภายในของบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพหรือลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ซึ่งจะพิจารณาได้จากแนวคิด ความเชื่อ ทศนคติ การรับรู้ ความต้องการ ทักษะความรู้ เป็นต้น

บุคคลภายใต้ระบบของสังคม ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองในระบบหรือรูปแบบใด ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์กันกับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นตลอดเวลา การมีปฏิสัมพันธ์ในระบบสังคมนี้ ย่อมมีอิทธิพลโน้มนำพฤติกรรมของบุคคลด้านต่าง ๆ ได้ไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ก็จะโน้มเอียงรับเอาความรู้สึคนึกคิดของสังคมมาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้ นักรัฐศาสตร์ได้จัดแบ่งประเภทของการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลออกได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่ (1) แนวทางการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของแต่ละบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นศึกษาที่ผู้นำทางการเมือง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเมืองโดยตรงเป็นส่วนรวม (2) แนวทางการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองแบบกลุ่ม เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองโดยส่วนรวม เช่น การศึกษาพฤติกรรมของการประชุมสภา การประชุมรัฐสภา การใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง การลงประชามติ เป็นต้น การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองแนวทางการนี้ จะได้รับความนิยมนมากกว่าแนวทางแรก

กนก วงษ์ตระหง่าน (2528 : 177 - 179) กล่าวถึงทัศนะของรูจี (Alvin Rougie) เกี่ยวกับแบบแผนพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนในประเทศที่สามว่า ประเทศเหล่านี้มีรูปแบบการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนมักเป็นไปในแบบอุปถัมภ์ คือพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ ในกรณีของประเทศไทย กนก วงษ์ตระหง่าน (2530) กล่าวว่าโดยทั่วไปพรรคการเมืองของไทยจะมีนโยบายคล้ายคลึงกัน และไม่ให้ความสำคัญ

กับนโยบายของพรรค คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง มีความสำคัญมากกว่าเรื่องพรรคหรือนโยบายของพรรค

นอกจากนี้ได้มีการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมความแปลกแยกทางการเมือง โดยมีการอธิบายถึงสาเหตุของการไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในสังคมว่า เนื่องจากบุคคลไม่สามารถกระทำต่อระบบการเมืองได้อย่างได้ผล การเลือกตั้งไม่ได้สะท้อนถึงความต้องการของบุคคล การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงไร้จุดประสงค์หรือไร้ทิศทาง จึงก่อให้เกิดความแปลกแยกทางการเมืองขึ้น โรเบิร์ต เลน (Lane) ได้ให้คำจำกัดความของความแปลกแยกทางการเมืองไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เหินห่างจากเรื่องทางการเมืองและการปกครองตนเอง และมีแนวโน้มที่จะคิดว่าการเมืองการปกครองเป็นสิ่งที่ต้องกระทำโดยผู้อื่น เพื่อคนอื่น และคิดว่าการเมืองเป็นสิ่งที่ไร้กฎกติกา และไร้ความยุติธรรม

สำหรับการศึกษาการเมืองท้องถิ่นหรือการศึกษาการเมืองระบบย่อย (Micro - Politics) หรือรัฐศาสตร์จุลภาคนั้น เป็นการศึกษาในวงแคบ เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคมระดับเล็กกว่ารัฐ/ชาติ นักรัฐศาสตร์ที่ยอมรับในหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์มักมุ่งค้นหาความจริงในระบบการเมืองย่อย เช่น การเมืองท้องถิ่น พฤติกรรมของประชาชนและข้าราชการระดับท้องถิ่น อันอาจสามารถกำหนดเป็นทฤษฎีการเมืองท้องถิ่นได้ และอาจกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์กับการเมืองในระบบใหญ่ หรือเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความแตกต่างหรือเหมือนกันของชีวิตการเมืองระหว่างสังคมในระบบใหญ่และย่อยได้ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาการเมืองท้องถิ่นมักจะประสบกับความยุ่งยากและปัญหาที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

- 1) ความสามารถในการวิเคราะห์นโยบายของท้องถิ่น
- 2) การสังเกตพฤติกรรมทางการเมืองในสถาบันท้องถิ่น ซึ่งมีการตัดสินใจในนโยบาย
- 3) ปัญหาการนำเอารูปแบบและโครงสร้างอำนาจทางการเมืองที่เจริญแล้ว (ในเมืองหลวง) มาใช้
- 4) ความจำเป็นที่ต้องพัฒนา หลักการเหตุผลของแต่ละเรื่องก่อนจะกำหนดทฤษฎี

การจะศึกษาสถาบันการเมืองท้องถิ่นและการเมืองท้องถิ่นไทย (ชาติชาย ณ เชียงใหม่ 2533) จะต้องเข้าใจรูปแบบ โครงสร้าง การดำเนินการและพฤติกรรมของข้าราชการตลอดจนประชาชนในท้องถิ่น โดยอาศัยภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สภาพสังคม โครงสร้างทางสังคมในชนบท สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ดินฟ้าอากาศนั้น มีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบทางวัฒนธรรม พฤติกรรมและสถาบันของ
ท้องถิ่นไทย โดยอาจสรุปผลจากการปรับตัวของสังคมชนบทของไทยได้ ดังนี้

- 1) มีความเชื่อและผูกพันในระบบเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าว
- 2) มีสำนึกและบุคลิกภาพของตนเอง มีอิสระในทางเศรษฐกิจ
- 4) มีทักษะด้านเกษตรกรรม
- 5) มีความรู้สึกทางจิตวิทยา และวัฒนธรรมของการอยู่ดี อันเป็นผลมาจาก
รูปแบบ พฤติกรรมซึ่งเป็นความต้องการของคนอื่น เช่น ความเป็นมิตรกับคนทั่วไป
- 6) มีความเชื่อมั่นในอนาคตของชีวิตและของประเทศเป็นพื้นฐาน
- 7) มีความเชื่อถือในการเมือง เพราะไม่ค่อยเรียกร้องจากรัฐบาลนอกจากมีเหตุ
หรือมีผู้จูงใจ
- 8) ไม่มีการปฏิวัติรุนแรง
- 9) มีความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน
- 10) ส่วนใหญ่ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น ทุกคนเป็นเกษตรกร ซึ่งแตกต่างจาก
สังคมพาณิชยกรรมในเมือง

ผลจากการปรับตัว ยืนยันได้จากบทความของชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2533)
เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพฤติกรรมทางการเมืองของชาวนาในภาคเหนือ เป็นความ
พยายามศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของชาวนา โดยพิจารณาว่าเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
โครงสร้างของสังคมกับพลังภายนอก (รัฐและระบบเศรษฐกิจ) เป็นการศึกษาเชิงมนุษยวิทยา
การเมือง พบว่าชาวนาที่ยากจนมักไม่กล้าท้าทายผู้มีอำนาจอย่างเปิดเผย เสมือนว่ามีความเฉื่อย
ชาทางการเมือง และมักแสวงหาผู้อุปถัมภ์คุ้มครอง (อนันตญา ภูซงคกุล 2533 : 24 - 25)

นักวิจัยหลาย ๆ ท่าน ได้สรุปให้เห็นว่าตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา
นักรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับประชาชนกับ
ประชาธิปไตย ยืนยันว่า การศึกษาทำให้บุคคลมีทัศนคติเห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในสถาบัน
และรูปแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น และยืนยันว่าการศึกษาทำให้บุคคลมี
พฤติกรรมที่ยึดมั่นและมั่นคงกับการปกครองแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้การศึกษายังมีผลต่อ
การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมือง กล้าต่อต้านและอดทนต่อความ
คิดเห็นที่แตกต่างได้มากขึ้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างพฤติกรรมทางการเมืองของ
บุคคลในสังคม

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบการปกครองประเทศโดยมีหลักการสำคัญคือ เป็นการโอนอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองโดยอิสระพอสมควร ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายการกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งตามแนวความคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

1.3.1 ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

ลิขิต วีรเวศิน (2525) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจ โดยได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางปกครองมีความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยสรุปเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องด้วย ประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และโครงสร้างส่วนฐานคือ ระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงคือ รากแก้ว เป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความเป็นอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดได้ต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่า การกระจายอำนาจไม่เพียงแต่ให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศอีกด้วย

สำหรับ จักรกฤษณ์ นรนิติตุงการ และคณะ (2538) ได้สรุปถึงความสำคัญต่อการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง คือ การปกครองตนเอง ไม่ใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน

2. การกระจายอำนาจเป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครอง

ให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและห่วงแหนต่อประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่อาศัยอยู่

3. การกระจายอำนาจ เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลกลางมีมากมาย นับวันก็มีแต่ขยายตัวเพิ่มขึ้น รัฐบาลกลางไม่สามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาและจัดโครงสร้างของท้องถิ่นที่เหมือนกัน ย่อมไม่เกิดผลสูงสุด และแต่ละท้องถิ่นย่อมเข้าใจและรู้ปัญหาของท้องถิ่นได้ดี จึงเหมาะสมที่จะแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง

4. การกระจายอำนาจ สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างตรงเป้าหมาย

และประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของรัฐบาล รัฐบาลกลางจะได้มีเวลาในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของชาติโดยรวม

5. การกระจายอำนาจ จะเป็นการส่งเสริมให้ท้องถิ่นเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองของประเทศในอนาคตด้วยการเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง และฝึกทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นด้วย

6. การกระจายอำนาจ สอดคล้องกับการปกครองท้องถิ่นที่ต้องการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง โดยเป็นการแก้ปัญหาอุปสรรคของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตนเอง โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง

นอกจากนี้ พูนศักดิ์ วานิชวิเศษกุล (อ้างใน วัฒนา คำฤทธิ์ 2541 : 23) ได้สรุปความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นอันเป็นกระบวนการทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก

1. องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ ประชาชน กล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ โดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

2. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติโดยง่าย

3. การปกครองท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองขึ้นในที่สุด

4. การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบโดยตรงและใกล้ชิด และที่เกี่ยวข้องต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่การเมืองตลอดเวลา

5. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ และนักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับสูงขึ้นไป ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยม ศรัทธาจากประชาชน จึงทำให้ได้รับเลือกในระดับสูงขึ้นไป

1.3.2 ความหมายการกระจายอำนาจ

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2525) และประหยัด หงส์ทองคำ (2526) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจว่า มี 2 ความหมายคือ

1. การกระจายอำนาจตามอาณาเขต (Size and Boundary) หมายถึง การมอบอำนาจไปให้ท้องถิ่นจัดทำกิจกรรม หรือบริการสาธารณะภายในเขตท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีอิสระบางประการในการปกครองตนเองเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ เป็นต้น

2. การกระจายอำนาจตามกิจกรรม (Function) หมายถึง การมอบอำนาจให้องค์การสาธารณะจัดทำกิจกรรมประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อให้มีอิสระในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับเทคนิคของงานนั้นเช่น การไฟฟ้า การโทรศัพท์ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในลักษณะและการกระจายอำนาจนั้น อาจจะเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น หรือโดยการแต่งตั้งจากราชการส่วนกลางก็ได้สาระสำคัญของกระจายอำนาจอยู่ที่ว่า ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองของตนเองบางประการ โดยท้องถิ่นได้รับมอบหมายอำนาจนี้จากส่วนกลาง การกระจายอำนาจนั้น นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลโดยมอบอำนาจหน้าที่ที่รัฐบาลกลางจะต้องดำเนินการไปให้ท้องถิ่นจัดทำแล้วยังเป็นการลดอำนาจหน้าที่รัฐบาลกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่ได้มอบหมายให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปจัดทำด้วย

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของประชาธิปไตย (Grass-root Democracy) โดยยกให้ประชาชนเข้าใจในหลักการปกครองของตนเอง โดยตนเอง และเพื่อตนเองอย่างชัดเจนที่สุด เนื่องจาก ประชาชนจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมาย องค์ประกอบ วัตถุประสงค์ และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นในรูปการปกครองตนเอง (Local Self Government) มีความหมายและความสำคัญในทางการปกครองที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้มากมาย แต่มีลักษณะที่สำคัญ ๆ คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างก็เพียงในรายละเอียดเท่านั้น ดังจะได้ยกมาพิจารณาโดยสังเขป เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

วิลเลียม เอ ทอปสัน (William A. Tobson 1953 : 574) “การปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้อำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย และต้องมืองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

จอห์น เจ คลาร์ก (John J. Clarke 1957 :1) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

เดเนี่ยล วิท (Daniel Wit 1961 :1-2) กล่าวว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้อำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามแนวคิดที่ว่า ถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่น ก็ย่อมเป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมืองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยมีได้สังกัดราชการส่วนกลาง มีอำนาจอิสระในการตัดสินใจและบริหารภายในกิจการภายในท้องถิ่น”

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518 : 13) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจาก

หลักกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแค่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

วิญญู อังคนารักษ์ (2519 : 4) อติตปัลลิตกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ความหมายว่า "การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะกระจายอำนาจการปกครองและบริหารงานของท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตรงกับความประสงค์ของประชาชน โดยเหตุที่ว่า ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารพอสมควร"

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526 : 8-9) ให้ความหมายว่า "การปกครองท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัย ที่จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้" อย่างไรก็ตาม จากคำจำกัดความดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ดังนี้ คือ

1. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล
2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะได้รับการจัดตั้งขึ้น ต้องไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)
3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน (Political Participation)
4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะต้องมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป
5. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนตามครรลองของการปกครองที่มีประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

6. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ควรใช้อำนาจในการออกกฎ ข้อบังคับทั้งปวง ย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

7. หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในความรับผิดชอบ และอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนในสวนรวม

องค์ประกอบต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะอันสำคัญของการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government)

อุทัย หิรัญโต (2537 : 28) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น คือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับของรัฐบริหารงานเพื่อประชาชนและโดยประชาชนในท้องถิ่น นั้น หรือการปกครองที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและการดำเนินการบางอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 :24) ได้ให้ความหมายว่า "การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2538 : 355) ได้สรุปความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการเมือง ให้เป็นประชาธิปไตย คือการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อเป็นการแสดงออกในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง และในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองทั้งปวงของประชาชน ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง และการรณรงค์ทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งหมดทั้งปวง กระบวนการเหล่านี้ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการอบรมหล่อหลอม การบ่มเพาะและปลูกฝังทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในระบบการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในที่สุด ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จันทนา สุทธิจारी (อ้างในอมร รัชศาสตร์ 2544 : 410) ได้สรุปความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า หมายถึงการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นโดยสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไรก็ตามแม้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนจะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่างๆของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่าการมีส่วนร่วมที่ดำเนินไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย อาจลุกลามเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การขว้างปา ต่อสู้ทำร้ายร่างกายใช้ความรุนแรงต่อกัน

อดิน รพีพัฒน์ (2527 : 320) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ไม่ใช่เราที่กำหนดไปแล้ว ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนออกเป็น

- 1) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
- 2) การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
- 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
- 4) การประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

นอกจากนี้ ไมยรอน ไวเนอร์ (Myron Weiner) ได้พิจารณาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมว่ามีอยู่ 10 กรณี ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำในการสนับสนุนหรือการกระทำในการเรียกร้องกับผู้นำของรัฐบาลไม่ว่าจะในระบอบการปกครองใดก็ได้
2. การมีส่วนร่วม หมายถึง ความพยายามที่สำเร็จหรือไม่ก็ตามในการสร้างผลกระทบต่อการดำเนินการของรัฐบาลหรือการเลือกผู้นำรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำของพลเมืองตามที่ได้มีกำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การร่วมชุมนุม การยื่นข้อเรียกร้อง ฯลฯ
4. การมีส่วนร่วม หมายถึง ความรู้สึก ผิดแผกแปลกปลอมจนทำให้ขาดความสนใจและไม่กระทำ

5. การมีส่วนร่วมที่หมายถึงวิธีการมีตัวแทน
 6. การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำของคนที่มีความตื่นตัวทางการเมืองมาก เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองน้อย เช่น ผู้ที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ชอบถกเถียงวิจารณ์เกี่ยวกับการบ้าน การเมืองการปกครอง หรือสนใจข่าวสารทางการเมือง
 7. การมีส่วนร่วมอาจหมายถึงความรวมถึง การกระทำทางการเมืองที่อาจเกิดเป็นครั้งคราวและรุนแรง เช่น การขาดกรมทางการเมือง การจลาจล เป็นต้น
 8. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมือง รวมไปถึงต่อการปฏิบัติและการดำเนินการของข้าราชการด้วย
 9. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การดำเนินการที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วย
 10. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การปฏิบัติการทางการเมือง
- จากการพิจารณาความหมายของการมีส่วนร่วมทั้ง 10 ประการ ไวยเนอร์ ได้สรุปค่านิยมของคำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า “ การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างเป็นระบบ/ระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะ เป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ก็ตาม” (นรินทร์ เศรษฐบุตร 2530 : 890 – 896)

1.5.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมี 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือ ต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและปฏิบัติใช้ทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้

การเลือกตั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น ซึ่งการเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด สามารถวัดระดับประเมินค่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ชัดเจน และแน่นอน

- การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การเขียน การอภิปราย และการมี

ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นช่องทางสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

- การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคน มารวมกันเพราะมีอาชีพการงาน มีผลประโยชน์ หรือความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และ ใช้พลังกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดในระบบการเมืองแบบเผด็จการ ไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน หรือ บางประเทศที่เป็นประชาธิปไตย จะมีได้ห้ามแต่ไม่ได้ระบุหรือไม่มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้อาทิเช่น

- การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างหนึ่ง โดยที่ประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อกับนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนผู้ชุมนุม

- การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน งดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล หรือละเมิดกฎหมายอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นเหตุและวิธีนี้อาจเกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงทางการเมือง

นอกจากนี้ สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว (2536 : 46) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีของการเลือกตั้ง ได้แบ่งแบบแผนของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไป แยกออกได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1) การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นอิสระ (Autonomous Political Participation) หมายถึงการที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ ด้วยความ พึงพอใจส่วนตัว เป็นไปด้วยความสมัครใจหรือได้วิเคราะห์ใช้วิจารณญาณของตนเองมองเห็นประโยชน์ของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

2) การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการปลุกกระดม (Mobilized Political Participation) หมายถึง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่เป็นไปโดยไม่ได้เกิดจากเจตจำนงของตนเอง แต่เกิดจากการปลุกกระดมของผู้อื่น ให้เข้าไปร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ โดยการบังคับขู่เข็ญชักจูง หรือใช้อิทธิพลทางวัตถุเป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้ปลุกกระดมต้องการ

ในขณะที่ ประพันธ์ สุริวงค์ (2536: 32-35) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวกับทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ได้รวบรวมการจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากเอกสารต่างๆ ไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Activities) กิจกรรมประเภทนี้ เวิร์บาและนี (Verba & Nie) ได้จัดรวมกันไว้เรียกว่า การรณรงค์หาเสียง (Campaign Activity) ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครอย่างกระตือรือร้น การให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และการเข้าเป็นสมาชิกของชมรมทางการเมือง
2. การลงคะแนนเลือกตั้ง (Voting) ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยเชิงวิชาการแล้ว ถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด
3. กิจกรรมของชุมชน (Community Activities) ประเภทนี้ เวิร์บาและนี (Verba & Nie) เรียกว่า การรณรงค์หาเสียง (Cooperative Activity) ได้แก่การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและจัดตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นรวมทั้งรวมทั้งหมดเป็นสมาชิกชุมชนหรือองค์การอย่างกระตือรือร้น
4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Contacting Official) โดยมีจุดหมายเพื่อให้ได้มาหรือปกป้องผลประโยชน์บางอย่างของตนหรือกลุ่ม ปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่กระทบต่อบุคคลนั้น ซึ่ง เวิร์บาและนี (Verba & Nie) เรียกลักษณะนี้ว่า การติดต่อเฉพาะเจาะจง (Particularized Contact) หรือการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (Parochial Participation)
5. การลอบบี้ (Lobbying) เป็นการพยายามติดต่อ ทั้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายที่กระทบต่อประชากรจำนวนมาก
6. การประท้วง (Protests) มีลักษณะใกล้เคียงกับที่ Huntington เรียกว่า การใช้ความรุนแรง (Violence) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สิน
7. การเข้าร่วมทางการเมืองในบทบาทของผู้สื่อข่าวสาร (Communicators) หมายถึงการที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งข้อความสนับสนุนต่อผู้นำ

ทางการเมืองในทางที่เห็นว่าถูกต้อง ส่งคำประท้วงในทางที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึงการเข้าพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นไปยังหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่างๆ

นอกจากนี้ สุจิต บุญบงการ (2542 :45-51) ได้ให้ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย ตั้งแต่ปี 2475 ไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยที่เห็นได้ชัดเจนและมีความชอบธรรมคือ การไปลงคะแนนเลือกตั้ง
- 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นครั้งแรก ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 เป็นการหยิบยื่นให้โดยผู้นำเปลี่ยนแปลงการปกครอง ไม่ได้เกิดจากข้อเรียกร้องของ มวลชนทั้งหลาย
- 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยนั้น มักมีบทบาทในการสร้างความชอบธรรมแก่การปกครองของผู้นำ เช่นกรณีปี 2475 การสถาปนาระบอบการเมืองแบบใหม่ จำเป็นต้องหาความชอบธรรมที่ต่างไปจากระบอบเก่า เช่นคณะราษฎรได้ใช้รัฐธรรมนูญกับสถาบันกษัตริย์เป็นที่มาของความชอบธรรม
- 4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีลักษณะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้นำทางการเมือง รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อหวังผลให้รัฐบาลตัดสินใจในทางที่เป็นคุณประโยชน์กับตน
- 5) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง ถือเป็นกรมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง เป็น การใช้กำลังที่มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล แม้ลักษณะนี้เป็นการผิดกฎหมาย แต่ที่ผ่านมา ก็มีการใช้ความรุนแรงในหลายครั้งหลายลักษณะเช่นการรัฐประหาร การปฏิวัติฯ

จากมุมมองของนักวิชาการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น พอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นสิทธิของประชาชนตามกฎหมาย ซึ่งประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ตามความสมัครใจ เพื่อที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการเมือง หรือเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตน โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

1.5.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

อมร อนันตชัย (2531 : 191 – 192) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ จำแนกได้ดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ถิ่นที่อยู่และสภาพทางสังคม จากการศึกษาพบว่า ผู้มีการศึกษาดี อาชีพดี รายได้สูง วัยกลางคน มีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมนั้น ๆ ด้วย เป็นต้น

2) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านนี้ ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยหวังผลตอบแทนหรือรางวัล เช่น ในเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และความต้องการด้านอื่น ๆ

3) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เช่น การเบียดเบียนการเลือกตั้งที่มีบ่อยเกินไปหรือกลไกการเลือกตั้งมีมากเกินไป หรือลักษณะของการปลุกกระตุ้น/การรณรงค์ การหาเสียง รวมถึงอุดมการณ์ทางการเมืองด้วย เป็นต้น

ในส่วนของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน (อมร อนันตชัย 2531 : 216 – 224) มีที่มาจากปัจจัยใหญ่ ๆ 2 ด้าน ได้แก่

1.ปัญหาด้านวัฒนธรรมทางการเมืองและสังคมไทย เนื่องจากประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นเวลายาวนาน ประกอบกับระบบศักดินา ที่กำหนดฐานะสูง – ต่ำของคน และการอบรมกล่อมเกลாத่างสังคมที่ให้เคารพ นับถือ เชื้อฟ้า ผู้อาวุโส ทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบยอมรับอำนาจ

ลักษณะอีกประการหนึ่งของคนไทย คือ ความเป็นอิสระ ซึ่งต่างจากคำว่า “ เสรี ” ของตะวันตก คนไทยจะขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่มีการรวมตัวกันทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่แน่นแฟ้น จะมีการรวมกลุ่มแต่เป็นการรวมกลุ่มในรูปของการร่วมสังสรรค์ บันเทิงมากกว่า ประกอบกับหลักของศาสนาพุทธที่เน้นเรื่องความไม่จีรัง ทุกข์ สุข บุญ กรรม ของแต่ละคนซึ่งต่างกัน ไม่สามารถช่วยเหลือแบ่งบาปบุญกันได้ เป็นเหตุให้คนไทยหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งในทางสังคมและการเมือง

ทั้งหมดนี้ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนยอมรับอำนาจของรัฐบาล ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในด้านลักษณะสังคมของท้องถิ่น ส่วนที่มีผลกระทบต่อบทบาทและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรงคือ การศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาต่ำ คุณภาพการศึกษาต่ำ และหลักสูตรการสอนมักจะไม่มุ่งให้อ่านออกเขียนได้ ไม่มีการให้ความรู้ความเข้าใจถึงระบบการเมืองการปกครองหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตย หรืออาจมีบ้างแต่ก็เพียงผิวเผิน ผู้สอนเองก็ขาดความรู้หรือขาดการอบรมในหลักการประชาธิปไตย

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ของไทยอยู่ในภาคเกษตรกรรม มีฐานะยากจน โดยพิจารณาได้จากรายได้ การถือครองที่ดิน ทุนและแรงงานเป็นหลัก ความยากจนของคนในภาคเกษตรกรรมซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ส่งผลกระทบต่อบทบาทและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะมีลักษณะตรงกันข้ามกับสังคมอุตสาหกรรม เพราะสังคมที่ยากจนต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงตัวให้อยู่รอดไปวัน ๆ หนึ่ง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าเหตุผลทางการเมืองการปกครอง บางครั้งจะพบเห็นการขายสิทธิ์ ซื่อเสียดเพื่อแลกกับผลประโยชน์เพียงเล็กน้อยโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมือง (สุจิต บุญบงการ, 2532 : 84 - 86) การตื่นตัวทางการเมือง เป็นเรื่องของการมีความสำนึกทางการเมือง อันจะเป็นปัจจัยผลักดันให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในกรณีของคนไทยขาดการตื่นตัวทางการเมือง เป็นผลทำให้พัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยของไทยเป็นไปอย่างล่าช้ามาก และประชาชนอาจตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองได้ง่าย โดยประชาชนอาจถูกปลุกให้มีการตื่นตัวทางการเมือง เพื่อร่วมมือกับผู้นำทางการเมืองสนองผลประโยชน์ของผู้นำทางการเมืองนั้น ๆ ได้

2. ข้อมูลสภาพพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลแม่เงา

ตำบลแม่เงาแบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน เขตพื้นที่ของตำบลด้านทิศตะวันตกตลอดแนว ติดต่อกับประเทศพม่า ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอขุนยวม(ตำบลขุนยวม) ระยะทาง 5 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 450 ตารางกิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นป่าและภูเขาสูง มีแหล่งต้นน้ำ มีแม่น้ำยาววมเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน มีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ทุกฤดูกาลในบางหมู่บ้าน

อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลขุนยวม
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเมืองปอน/ ตำบลแม็กกี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศพม่า
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลขุนยวม

หมู่บ้านและจำนวนประชากร (ข้อมูลเมื่อพฤษภาคม 2550)

ตารางที่ 2.1 -ข้อมูลหมู่บ้านและจำนวนประชากร

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ ที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร ชาย	จำนวนประชากร หญิง	จำนวนประชากร รวม	ชนเผ่า	หมายเหตุ
บ้านต่อแพ	1	244	339	328	667	ไทยใหญ่	
บ้านหัวเงา	2	88	136	146	282	กะเหรี่ยง	
บ้านประตูเมือง	3	86	125	105	230	กะเหรี่ยง	
บ้านห้วยต้นนุ่น	4	104	248	225	473	กะเหรี่ยง	
บ้านห้วยนา	5	106	200	203	403	กะเหรี่ยง	
บ้านสวนอ้อย	6	32	65	59	124	กะเหรี่ยง	
บ้านนาหัวแหลม	7	50	84	76	160	กะเหรี่ยง	
บ้านหลวง	8	112	198	164	362	ไทยใหญ่	
รวม	8	822	1,395	1,306	2,701		

สภาพเศรษฐกิจ

ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ - ทำนาและเลี้ยงสัตว์ มีการทำการอุตสาหกรรมขนาดเล็กในครัวเรือน ไม่มีการอุตสาหกรรมขนาดกลางและใหญ่ ผลิตผลการเกษตรเพียงพอต่อการบริโภค พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ถั่วเหลือง กระเทียม ถั่วลิสงและงา แหล่งรายได้นอกจากภาคการเกษตรที่สำคัญได้แก่ การหาของป่า (น้ำผึ้ง เห็ด หน่อไม้) และรับจ้าง รายได้ของประชากรเฉลี่ย ต่อคน/ต่อปี 22,664 บาท (ข้อมูล จปฐ ปี 2550)

สภาพทางสังคม

มีสถานีตำรวจภูธรตำบล 1 แห่ง

การศึกษา

- โรงเรียน 6 โรงเรียน (มัธยมศึกษา 1 โรงเรียน)
- จำนวนคนอายุ 15 - 60 ปี อ่านเขียนภาษาไทยได้และคิดเลขอย่างง่ายได้ (ไม่ได้เรียนหนังสือภาคบังคับ 244 คน)

ศาสนา

- วัด 3 แห่ง
- สำนักสงฆ์ 3 แห่ง
- ศาลเจ้า 6 แห่ง
- โบสถ์คริสต์ 3 แห่ง

การสาธารณสุข

- โรงพยาบาล - แห่ง
- สถานีอนามัย 2 แห่ง
- สถานบริการสาธารณสุข 1 แห่ง
- สถานที่จำหน่ายยาสามัญประจำบ้าน 2 แห่ง

การคมนาคม

มีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหมู่บ้าน ความยาวรวม 43 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางขนาดความกว้าง 6 เมตร ยาว 22 กิโลเมตร นอกนั้นเป็นถนนดินลูกรังที่สามารถใช้สัญจรไป - มาได้ดีเฉพาะช่วงฤดูแล้ง

มวลชนในพื้นที่ (รัฐจัดตั้ง)

- ลูกเสือชาวบ้าน 30 คน
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร - กลุ่ม
- อสม. 8 กลุ่ม
- กลุ่มดอยหมอกเพื่อการพัฒนา 1 กลุ่ม 10 คน

- กลุ่ม อปพร. 1 กลุ่ม 45 คน
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2 กลุ่ม

3. ข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา

3.1 การจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงาได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2542 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

3.2 โครงสร้างการบริหาร

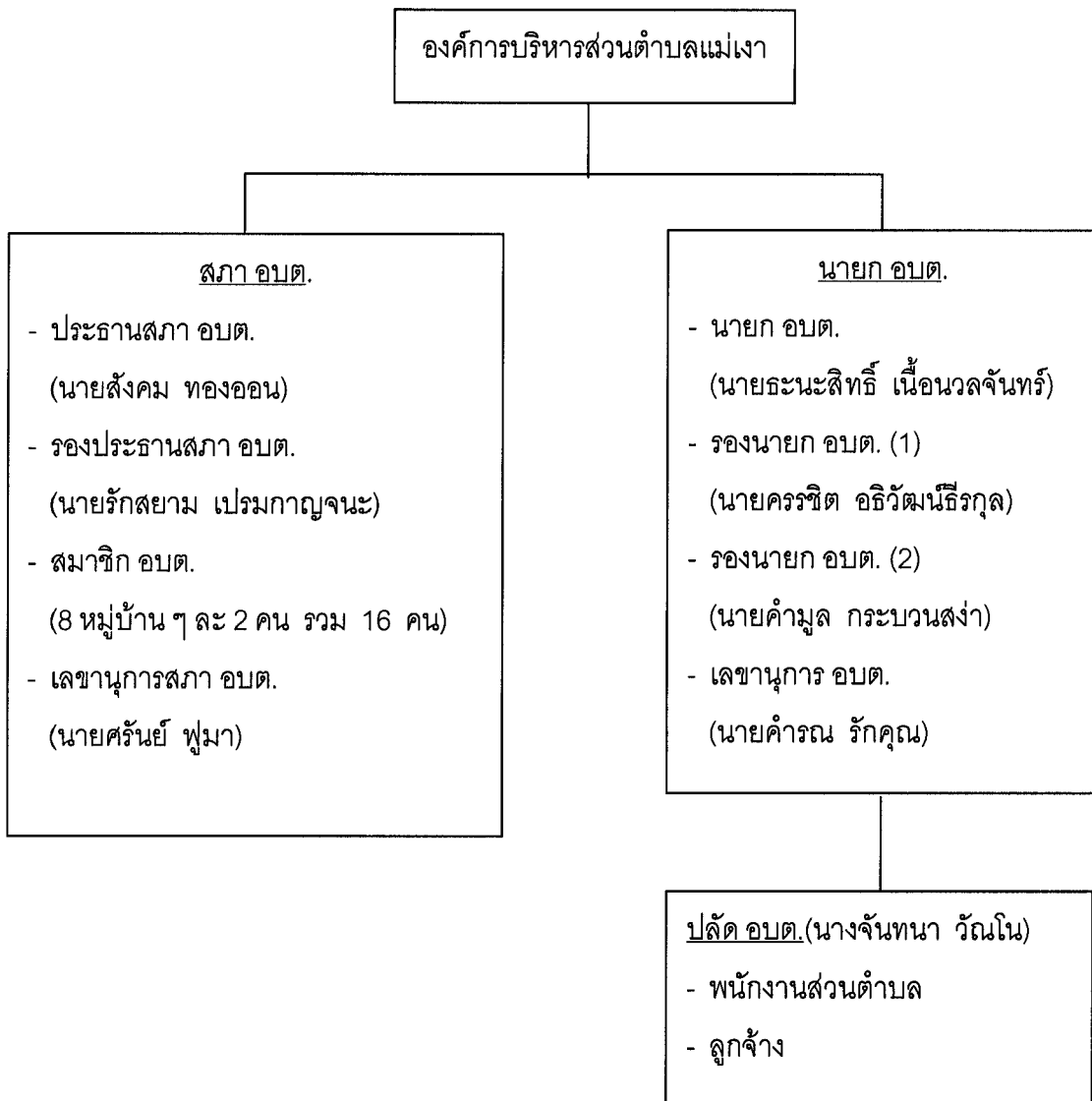
สภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา ประกอบไปด้วยคณะผู้บริหาร 3 คน สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด 16 คน บุคลากร (ข้าราชการ, พนักงานจ้าง) 14 คน

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีงบประมาณ 2549 รวม 9,290,973.80 บาท แยกเป็น ดังนี้

- รายได้จัดเก็บเอง 52,893.95 บาท
- รายได้ที่ส่วนราชการอื่นจัดเก็บ 6,484,029.17 บาท
- ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร 47,241.68 บาท
- เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 2,706,809.00 บาท

3.3 อำนาจหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังนี้

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา

อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการ

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้ง

กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 3) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 7) คัดกรอง ดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

- 1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครอง ดูแลรักษาทรัพยากรอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

- 1) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต.
- 2) ถอดถอนสมาชิกหรือผู้บริหาร
- 3) เสนอให้ออกข้อบัญญัติตำบล
- 4) แสดงเจตนารมณ์ในการรวม อบต.
- 5) เข้าฟังการประชุม อบต.
- 6) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการซื้อ การจ้าง โดยวิธีสอบราคา ประกวดราคา และวิธีพิเศษของ อบต. อย่างน้อยคณะละ 2 คน

- 7) ไปเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.
- 8) ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ
- 9) เสียภาษีแก่ อบต.
- 10) สนับสนุนและร่วมกิจกรรมกับ อบต.
- 11) ติดตามและดูแลการใช้จ่ายงบประมาณ
- 12) ร่วมกันเสริมสร้างชุมชนและประเพณีตนให้เข้มแข็ง
- 13) ได้รับความบริการสาธารณะ และการบำบัดจาก อบต. ตามอำนาจหน้าที่ของ อบต.

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีผู้ศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้

ภาวิณี โพธิ์มัน (2543) เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการมากกว่าการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่งที่สำคัญ หรือการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำ และยังพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือการมีส่วนร่วมของประชาชน

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า

1. โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม

2. การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน คือ สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน

3. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสของ อบต. ให้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

4. สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารงานของ อบต. มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานของ อบต.

สำหรับสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้คือไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ของ อบต. ที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบตามกระบวนการที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควร

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้พบว่า ยังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้ ความเข้าใจ แก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิสรา บุญเฉลิม (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ อายุและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

ประมวล นาดัน (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สตรีในสวนปกครองท้องถิ่นในเขต อบต.ป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีบทบาท ความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ทิพย์ภาเวช ธิ เชียงใหม่ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาคมมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่ารูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐ โดยสรุปเหตุผลได้ดังนี้

1. สมาชิกสมาคมตำบล/หมู่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาคมคือองค์กรที่เป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน จึงสามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ส่วนใหญ่โดยไม่ละเลยต่อเสียงส่วนน้อยของชุมชน อีกทั้งเป็นการดำเนินงานโดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าพวกพ้องสอดคล้องกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย

2. การดำเนินงานของ อบต. โดยกระบวนการประชาคม เป็นการสะท้อนถึงความต้องการของประชาชน จึงสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่ารูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาคราชการ

3. ประชาคมสามารถผลักดันโครงการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

วสันต์ สุวรรณ (2547) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหนองจ่อม อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่ต่างกัน โดยการมีส่วนร่วมแบบธรรมเนียมนิยมมากกว่าการมีส่วนร่วมแบบธรรมเนียมนิยม เข้าไปมีส่วนร่วมในระดับต่ำมากกว่าในระดับอื่น ๆ (มากกว่าระดับกลางและระดับสูง) และสภาพเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่งสำคัญในท้องถิ่นและหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชนเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

นิमित สุขแยง (2549) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ก้า อำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

2. ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงและปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ

3. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมในงานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2.2 **ผู้นำหมู่บ้าน** ได้แก่ กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้านๆละ 1 คน จำนวน 8 หมู่บ้าน รวม 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 48 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่สร้างขึ้นมาเอง โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document Survey) งานวิจัย ตำรา สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต บทความทางวิชาการ รายงาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการ ซึ่งมีผู้รวบรวม/ เรียบเรียงไว้แล้ว

3.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม (field Research) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดเตรียมไว้แล้ว

3.3 การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้วิจัยเคยรับราชการเป็นตำรวจ ปฏิบัติภารกิจใกล้ชิดกับหมู่บ้าน/ ตำบล ตั้งแต่ พ.ศ.2525 จนย้ายโอนมาดำรงตำแหน่ง ปลัดอำเภอใน พ.ศ.2536 ได้ปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ต่อเนื่องกันมาจนถึงวันที่ทำการวิจัย ทำให้ได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสังเกตในพฤติกรรมทางการเมืองของชาวไทยภูเขาได้อย่างลึกซึ้ง และมีความต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มานำมาตรวจสอบความถูกต้องนำเสนอเป็นค่าร้อยละแล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาด้านการพรรณนาวิเคราะห์และการใช้ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีได้เสนอไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยภูเขา ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม รวมถึงเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขุนยวม และเพื่อเสนอแนวทาง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอขุนยวม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดังนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 4. การวิเคราะห์ข้อมูล
- ตามรายละเอียดต่อไปนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ การศึกษากลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน (เขต อบต.แม่เงา) ผู้มีสัญชาติไทย มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรใน 1.1 เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามช่วงอายุของประชากร 8 หมู่บ้านๆละ 5 ช่วงอายุๆละ 1 คน รวม 40 คน ในแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่

- (1) ช่วงอายุ 18 - 30 ปีบริบูรณ์ 1 คน
- (2) ช่วงอายุ 31 - 40 ปีบริบูรณ์ 1 คน
- (3) ช่วงอายุ 41 - 50 ปีบริบูรณ์ 1 คน
- (4) ช่วงอายุ 51 - 60 ปีบริบูรณ์ 1 คน
- (5) ช่วงอายุ 61 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป 1 คน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนในครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษา วิจัยเชิงคุณภาพ โดยประชากรได้แก่ราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลแม่เงา จำนวน 8 หมู่บ้าน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย ตามช่วงอายุของประชากร 5 ช่วงอายุ ๆ ละ 1 คน/หมู่บ้าน จำนวนรวม 40 คน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการศึกษาพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำหมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน รวม 8 คน รวมกลุ่ม ตัวอย่างทั้งสิ้น 48 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด คือ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสัมภาษณ์มาสรุป โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1.2 ส่วนที่ 2 พฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1.1.3 ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

ดังจะได้นำเสนอรายละเอียดในลำดับต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสัมภาษณ์มาสรุปโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน แยกเป็นข้อมูลด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านและ การเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งของผู้ให้สัมภาษณ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	26	54.2
	หญิง	22	45.8
	รวม	48	100.0
อายุ			
	18 - 30 ปี	8	16.7
	31 - 40 ปี	12	25.0
	41 - 50 ปี	9	18.7
	51 - 60 ปี	11	22.9
	61 ปีขึ้นไป	8	16.7
	รวม	48	100.0
การศึกษา			
	ไม่ได้เรียน	15	31.3
	ประถมศึกษา	21	43.7
	มัธยมศึกษาตอนต้น	7	14.6
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	10.4
	รวม	48	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อาชีพ			
	รับจ้าง	8	16.7
	เกษตรกรรวม	34	70.8
	ค้าขาย	2	4.2
	อื่น ๆ (ไม่ประกอบอาชีพ)	4	8.3
	รวม	48	100.0
รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 1,000 บาท	16	33.3
	1,000 - 3,000 บาท	18	37.5
	3,001 - 5,000 บาท	7	14.6
	5,001 - 7,000 บาท	6	12.5
	7,001 - 9,000 บาท	-	-
	9,001 บาทขึ้นไป	1	2.1
	รวม	48	100.0
การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน			
	กำนัน	1	2.1
	ผู้ใหญ่บ้าน	7	14.6
	สมาชิก อบต.	1	2.1
	คณะกรรมการหมู่บ้าน	1	2.1
	ไม่มีตำแหน่งใด ๆ	38	79.1
	รวม	48	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้ง		
สหกรณ์	10	20.8
แม่บ้าน	15	31.2
ลูกเสือชาวบ้าน	16	33.3
ออมทรัพย์	15	31.2
ผู้สูงอายุ	8	16.7
อพป.	19	39.6
ทส.ปช.	8	16.7
อสม.	8	16.7
เยาวชน	3	6.2
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด	5	10.4

จากตารางที่ 4.1 ในประเด็นเรื่องเพศของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 เพศหญิงมีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 โดยมีช่วงอายุ 31-40 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ช่วงอายุ 18-30 ปี และ 61 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 8 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 16.7 ด้านการศึกษาผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 น้อยที่สุดคือผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ผู้ให้สัมภาษณ์มีอาชีพด้านการเกษตร จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 น้อยที่สุดได้แก่อาชีพค้าขาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 รายได้ของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนมากที่สุดอยู่ในระดับ 1,000 - 3,000 บาทต่อเดือน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 จำนวนน้อยที่สุดได้แก่รายได้ต่อเดือน 9,001 บาทขึ้นไป มีจำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ด้านการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 79.1 ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในหมู่บ้าน น้อยที่สุดได้แก่ การดำรงตำแหน่งกำนัน, สมาชิก อบต. และคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งมีเพียง จำนวน 1 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 2.1 และการเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งต่าง ๆ ในหมู่บ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่าการสังกัดกลุ่มจัดตั้ง อพป. (หมู่บ้านอาสา

พัฒนาและป้องกันตนเอง) มีเป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 ส่วนกลุ่มจัดตั้งที่มีอยู่เป็นสมาชิกน้อยที่สุด ได้แก่กลุ่ม อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน) มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น วิเคราะห์ได้ว่าเรื่องเพศ(ชาย - หญิง) ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมาก การที่มีเพศชายจำนวนถึงร้อยละ 54.2 ซึ่งมีมากกว่าเพศหญิง ทำให้มองเห็นว่าในสภาพสังคมชนบทที่มีค่านิยมของสังคมว่าเพศชายเป็นแรงงานสำคัญ เป็นผู้นำครอบครัว โดยมีเพศหญิงเป็นผู้ตาม ทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาทั้งทางด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

ในด้านอายุซึ่งพบว่า ช่วงอายุ 3 - 40 ปี มีเป็นจำนวนมากที่สุด จำนวนร้อยละ 25.0 เห็นได้ว่าช่วงวัยนี้เป็นช่วงของผู้มีความคิดรอบคอบ จิตใจมั่นคงและเป็นวัยที่มีโลกทัศน์กว้างไกล เหมาะสมกับการที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม/บ้านเมืองต่อไปในอนาคต ในขณะที่วัย 18 - 30 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยรุ่นและวัยกลางคนมีจำนวนร้อยละ 16.7 เป็นจำนวนที่พอเพียงสำหรับการเติบโตขึ้นไปทดแทนกำลังคนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ ส่วนวัยสูงอายุก็มีเป็นจำนวนไม่มากนัก คือมีเพียงร้อยละ 16.7 ทำให้มองเห็นได้ว่าหมู่บ้านไม่มีภาระในการเลี้ยงดูรับผิดชอบผู้สูงอายุหรือผู้อยู่ในวัยชรามากนัก

พิจารณาในด้านการศึกษา พบว่าประชากรในเขตพื้นที่ตำบลแม่เงา มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก คือมีผู้จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 43.7 ในขณะที่มีผู้จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายน้อยที่สุด คือมีเพียงร้อยละ 10.4 เท่านั้น แต่ที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือ จำนวนผู้ไม่ได้เรียนหนังสือหมายถึงจำนวนผู้ไม่รู้หนังสืออ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ พูดภาษาไทยไม่ได้ หรือพูดได้เล็กน้อย สื่อสารไม่เข้าใจด้วย ซึ่งจำนวนผู้ไม่ได้เรียนหนังสือนี้มีสูงถึงร้อยละ 31.3 แสดงให้เห็นถึงระบบการศึกษาของตำบลนี้ล้มเหลว ทั้ง ๆ ที่การศึกษาภาคบังคับได้มีกฎหมายประกาศใช้มาเป็นเวลานานแล้ว การศึกษาของประชากรจะมีผลต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ที่รับผิดชอบควรตระหนักถึงปัญหาในด้านนี้ให้มากที่สุด โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลน่าจะพิจารณาตั้งงบประมาณเพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาในระบบการศึกษานอกโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นโดยด่วน

เกี่ยวกับอาชีพ พบว่าคนส่วนใหญ่ของตำบลแม่เงามีอาชีพด้านการเกษตร วิเคราะห์ได้ว่าสังคมของชาวตำบลแม่เงาจะมีการขยับหรือพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมเมืองช้ามาก เมื่อพิจารณาจากอาชีพรับจ้างและค้าขายแล้วทำให้เห็นวิวัฒนาการที่จะก้าวเข้าไปสู่สังคมเมืองอย่าง

เชิงซ้ำ เพราะมีจำนวนประชากรที่มีอาชีพรับจ้างร้อยละ 16.7 อาชีพค้าขายร้อยละ 4.2 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ยังถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับอาชีพเกษตรกรรมที่มีถึงร้อยละ 70.8 ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในด้านนี้น่าจะเป็นผลดีต่อการวางแผนในการพัฒนาอันได้แก่ การเตรียมการส่งเสริมอาชีพและการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะต้องมีการขึ้นในอนาคต

พิจารณาด้านรายได้ของประชากรพบว่า ผู้มีรายได้น้อยมีเป็นจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 37.5 คือมีรายได้อยู่ในช่วง 1,000 - 3,000 บาทต่อเดือนเท่านั้น แต่สิ่งที่น่าสนใจเป็นห่วงมากที่สุดคือผู้มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมีจำนวนมากใกล้เคียงกัน คือมีถึงร้อยละ 33.3 การมีรายได้ต่ำส่งผลถึงฐานะความเป็นอยู่ รวมไปถึงโอกาสทางด้านการศึกษา จัดได้ว่าเป็นตำบลที่มีประชากรมีฐานะยากจนมากที่สุดตำบลหนึ่ง ข้อมูลนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมาก ในการที่จะนำไปพิจารณาหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะทราบได้ที่ประชากรยังประสบกับปัญหาความยากจน/รายได้ต่ำ การจะพัฒนาด้านอื่น ๆ ก็ย่อมไร้ผล และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ติดตามมาเป็นผลสืบเนื่อง เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง เป็นต้น

สำหรับข้อมูลด้านการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในหมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 79.1 ข้อมูล/ข้อเท็จจริงด้านนี้พิจารณาได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากฐานะความเป็นอยู่และระดับการศึกษา ทำให้ไม่สามารถเข้าไปดำรงตำแหน่งใด ๆ ในหมู่บ้านได้ หรืออีกในแง่มุมหนึ่งในด้านของประชากรประสบกับปัญหาความรู้และความยากจน ทำให้ไม่สนใจที่จะเข้าไปมีตำแหน่งใด ๆ

ข้อมูลส่วนบุคคลที่น่าสนใจลำดับสุดท้าย ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งของประชากร พบว่ากลุ่มที่ประชากรเป็นสมาชิกหรืออยู่ในสังกัดทั้งหมดนั้นเป็นกลุ่มหรือองค์กรที่รัฐเป็นผู้จัดตั้งขึ้นทั้งสิ้นแต่ละคนเป็นสมาชิกกลุ่มหลายกลุ่ม ความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของกลุ่มหรือองค์กรขึ้นอยู่กับการสนับสนุนของภาครัฐ ไม่เกี่ยวกับผู้เป็นสมาชิก ผู้เป็นสมาชิกมีหน้าที่รับฟังและปฏิบัติตาม ยกตัวอย่างกรณีกลุ่ม อพป. หรือหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองเกิดขึ้นและมีอยู่เนื่องจากผลของพระราชบัญญัติจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.2522 เพื่อเหตุผลทางด้านความมั่นคงด้านการทหาร เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้เกิดจากการบังคับหรือการระดมโดยภาครัฐหรือภารกิจของรัฐให้บรรลุวัตถุประสงค์ไม่ได้เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวกันเองของประชาชนด้วยความเต็มใจหรือสมัครใจ กลุ่มทั้งหมดนี้จึงนับไม่ได้ว่าเป็นกลุ่มทางการเมืองที่จะแสดงออกให้เห็นถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน โดยแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาใน 8 ด้าน คือ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการดำรงตำแหน่งใน อบต. ด้านการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการติดตามตรวจสอบ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจาก อบต. ด้านการให้ความร่วมมือกับ อบต. และด้านการร่วมงานและติดต่อสัมพันธ์กับ อบต. สรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการเลือกตั้ง

คำถาม	เคย/ไป/ได้ทำ	ไม่เคย/ไม่ไป/ไม่ได้ทำ	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.อบต.	4 (8.3)	44 (91.7)	48 (100.0)
2. เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหาร อบต.	0 (0)	48 (100.0)	48 (100.0)
3. ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ส.อบต. ครั้งสุดท้าย	46 (95.8)	2 (4.2)	48 (100.0)
4. ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง นายก อบต. ครั้งสุดท้าย	46 (95.8)	2 (4.2)	48 (100.0)
5. รณรงค์/ชักชวนคนอื่นไปใช้สิทธิ์	3 (6.2)	45 (93.8)	48 (100.0)
6. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง	3 (6.2)	45 (93.8)	48 (100.0)
7. ไปร่วมฟังการหาเสียง	24 (50.0)	24 (50.0)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.2 ในประเด็นด้านการเลือกตั้งสามารถสรุปและนำมาวิเคราะห์ผล
ได้ดังนี้

1. พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 44 คน ร้อยละ 91.7 ไม่เคยลงสมัคร
รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต. โดยให้เหตุผลว่าไม่มีความสามารถ ทั้งความสามารถในการติดต่อ
สัมพันธ์กับคนอื่น เพราะมีคนรู้จักน้อยและความสามารถในการบริการในฐานะตัวแทนของหมู่บ้าน
เนื่องจากฐานะยากจน ไม่มีความพร้อมด้านการเงิน ยานพาหนะ อีกทั้งความสามารถในการ
ติดต่อสื่อสาร เนื่องจากพูดภาษาไทยไม่ได้หรือพูดได้ไม่ชัดถ้อยชัดคำ นอกจากนี้ยังให้เหตุผลว่าที่ไม่
เคยลงสมัครรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต. เพราะไม่มีวุฒิมัธยมศึกษาหรือมีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำ อ่าน
ไม่ออก เขียนไม่ได้ หรืออ่านออกเขียนได้แต่ไม่ดีเท่าคนอื่น มีเพียง 4 คนหรือร้อยละ 8.3 เท่านั้นที่
เคยลงสมัครรับการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วเชื่อตามเหตุผลของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ว่า ไม่ได้ลงสมัครรับ
การเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต. เนื่องจากไม่มีความสามารถและไม่มีวุฒิมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะ
การศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญในทุกกิจกรรมดังได้เคยกล่าวมาแล้ว ผู้ไม่ได้รับการศึกษาหรือผู้ที่มี
การศึกษิต่ำ ผลสืบเนื่องไปถึงความสามารถ ความสามารถในที่นี้หมายถึง ความสามารถหลาย ๆ
อย่าง เป็นต้นว่า ความสามารถในการสื่อสาร ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนต่ำมักจะถูกภาษาไทย
ไม่ได้หรือพูดได้ไม่ชัดหรือไม่ดี เป็นปัญหาในการติดต่อสื่อสารกับผู้คนต่างภาษา หรือความสามารถ
ในการเสนอปัญหาเพราะความไม่รู้ ทั้งที่ไม่รู้หนังสือและไม่รู้ปัญหา/แนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นต้น
2. ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 48 คน (ร้อยละ 100) ไม่เคยลงสมัครรับการเลือกตั้ง
เป็นผู้บริหาร หรือนายก อบต. โดยให้เหตุผลเช่นเดียวกับการไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต.
3. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 ได้ไปใช้สิทธิ
ในการเลือกตั้งสมาชิก อบต. ครั้งสุดท้ายที่จัดให้มีขึ้น ส่วนอีกจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 4.2 ไม่ได้
ไปเพราะอายุมาก หูตาไม่ดี เดินทางลำบาก ไม่มีลูกหลานหรือญาติ ๆ มารับ ประกอบกับไม่ได้ให้
ความสนใจ เนื่องจากการเมืองใน อบต. ปล่อยให้เป็นเรื่องของคนอายุน้อย ผู้ที่มีอายุมากแล้วควรอยู่
เป็นกำลังใจและเป็นทีปรึกษาเท่านั้น สาเหตุที่พฤติกรรมของคนส่วนใหญ่เป็นดังนี้ พิจารณาแล้ว
เห็นว่า ในเขตพื้นที่ตำบลแม่เฒ่า ประชาชนจะมีพฤติกรรมแสดงออกในด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่
ว่าระดับใดเป็นจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่สูงมาก (มากกว่าร้อยละ 70) แต่การแสดงพฤติกรรมนี้ไม่ได้จัดเป็น
พฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามความหมายของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามครรลองการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย เพราะการไปลงคะแนนเสียงแต่ละครั้งเกิดจากการระดมของผู้นำหรือเกิด
จากการชี้แนะของผู้นำ และเกิดจากการไปใช้สิทธิเพื่อแสดงความกตัญญู หรือช่วยเหลือผู้เป็นญาติ
ไม่ได้เกิดจากความเต็มใจหรือสมัครใจ บางหมู่บ้านผู้นำรับนโยบายจากหน่วยเหนือให้มีผู้ไปใช้สิทธิ

ให้มาก โดยหมู่บ้านใดมีผู้ไปใช้สิทธิมากที่สุดจะได้รับรางวัล ทำให้หมู่บ้านต้องใช้วิธีเชิงบังคับให้ต้องไปใช้สิทธิ ยกเว้นผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านในขณะนั้น จากพฤติกรรมดังกล่าว จึงไม่อาจเชื่อได้ว่าการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเหล่านั้นเป็นไปโดยอิสระและเป็นไปโดยความสมัครใจหรือเต็มใจ จึงไม่เรียกได้ว่าเป็นการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวิถีแห่งประชาธิปไตย

4. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายก อบต. ครั้งสุดท้ายที่จัดให้มีขึ้นในพื้นที่ ส่วนอีก 4 คน คือร้อยละ 4.2 ไม่ได้ไปใช้สิทธินี้ อ้างว่าอายุมากแล้วและไม่สนใจ พฤติกรรมในข้อนี้พิจารณาวิเคราะห์ได้เช่นเดียวกันกับข้อ 3

5. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 ไม่เคยรณรงค์หรือชักชวนคนอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยอ้างเหตุผลว่าไม่ได้มีผู้ใดมาบอกกล่าวหรือร้องขอให้ช่วยรณรงค์หรือชักชวนให้คนอื่นไปใช้สิทธิ ถือว่าต่างคนต่างรู้ ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเองไม่จำเป็นต้องไปรณรงค์ นอกจากนี้ยังกลัวผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะกฎหมายให้ทำตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างคนใดคนหนึ่ง ไม่ทำตัวเป็นคุณเป็นโทษกับใคร โดยมีผู้เคยรณรงค์ชักชวนเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 แสดงให้เห็นถึงว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รู้สึกสำนึกในการเป็นพลเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมนิ่งเฉย ถือว่าไม่ไ้ภาระหน้าที่ของตนเอง กับทั้งยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งด้วย

6. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 ไม่เคยไปช่วยผู้สมัครรับการเลือกตั้งหาเสียงโดยอ้างว่าไม่มีผู้มาติดต่อ และกลัวผิดกฎหมายโดยมีผู้เคยช่วยเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ข้อนี้พิจารณาพฤติกรรมได้ดังเช่นในข้อ 5

7. ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 สนใจไปร่วมรับฟังการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ส่วนผู้สัมภาษณ์อีกจำนวนเท่ากันไม่เคยมีพฤติกรรมนี้ให้เหตุผลที่ไม่ไปร่วมรับฟังการหาเสียงว่าเพราะไม่มีความจำเป็น คนที่สมัครรับการเลือกตั้งเป็นคนรู้จักกัน และได้ตัดสินใจเลือกคนที่เป็นญาติกันไปแล้ว ไม่จำเป็นต้องไปฟังการหาเสียงอีก ในขณะที่บางคนให้เหตุผลว่าที่ไม่ไปฟังการหาเสียงเพราะไม่ทราบว่ามีกาหาเสียง เนื่องจากไม่มีเวลา ไม่มีผู้มาบอกกล่าวเรื่องการหาเสียง พฤติกรรมของคนส่วนหนึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมนิ่งเฉยเฉื่อยชา ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนผู้ที่ไปร่วมรับฟังเป็นส่วนนั้น ไปฟังเพราะเป็นญาติพี่น้องเพื่อให้กำลังใจกัน หรือบางคนก็บังเอิญไปพบเข้าขณะทำการหาเสียง เป็นต้น

ตารางที่ 4.3 แสดงพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการดำรงตำแหน่ง
ใน อบต. ของประชาชน

คำถาม	เคย	ไม่เคย	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองใน อบต.	1 (2.1)	44 (97.9)	48 (100.0)
2. เคยดำรงตำแหน่งหรือทำงานใน อบต.	1 (2.1)	44 (97.9)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.3 สามารถสรุปผลและนำมาวิเคราะห์ในประเด็นด้านการดำรงตำแหน่ง
ใน อบต. ได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 97.9 ไม่เคยดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองใน อบต. โดยอ้างเหตุผลว่าไม่สนใจ เนื่องจากมีตำแหน่งเป็นกำนันหรือ
ผู้ใหญ่บ้าน มีค่าตอบแทนประจำอยู่แล้วหรือหลาย ๆ คนเห็นว่าตำแหน่งใน อบต. เป็นตำแหน่งหรือ
หน้าที่การงานที่ต้องมีเวลารวมมาก ๆ ถึงจะปฏิบัติภารกิจได้ดี เลยไม่ได้สนใจแสวงหาตำแหน่ง และ
อีกประการหนึ่งเนื่องจากไม่มีวุฒิการศึกษา หรือวุฒิการศึกษาต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรืออ่าน
ออกเขียนได้แต่ไม่ดีหรือไม่เก่งเท่าคนอื่น จึงคิดว่าต้องให้คนที่มีความรู้วุฒิการศึกษาสูงกว่าเท่านั้นเข้าไป
ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใน อบต. จะทำให้ตำบลพัฒนาไปได้ดีกว่าให้ผู้ไม่มีวุฒิการศึกษาหรือวุฒิ
การศึกษาต่ำเข้าไปทำงาน มีเพียง 1 คน หรือร้อยละ 2.1 เท่านั้นที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ใน อบต. ที่พฤติกรรมของคนส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเหตุผลทางด้านการศึกษาได้แต่การไม่ได้
เรียนหนังสือหรือเรียนต่ำ จะเป็นปัจจัยต้นเหตุไปสู่ปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ดังที่ได้เคยกล่าวถึงมาแล้วใน
ตอนต้น

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 47 คนคิดเป็นร้อยละ 97.9 อีกเช่นกันที่ไม่เคย
ดำรงตำแหน่งหรือทำงานใน อบต. โดยมีผู้เคยดำรงตำแหน่งเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 เท่านั้น
ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุผลเช่นเดียวกันในข้อ 1

ตารางที่ 4.4 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการรับรู้ข้อมูล
ข่าวสาร

คำถาม	เคย จำนวน (%)	ไม่เคย จำนวน (%)	รวม จำนวน (%)
1. เข้าร่วมประชุมสภา อบต.	15 (31.2)	33 (68.8)	48 (100.0)
2. เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร	40 (83.3)	8 (16.7)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.4 สามารถนำมาสรุปและวิเคราะห์ในประเด็นด้านการรับรู้ข้อมูล
ข่าวสารของประชาชน ได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 ไม่เคยเข้าร่วมรับฟัง
การประชุมสภา อบต. โดยให้เหตุผลว่าเพราะไม่มีผู้มาแจ้ง ทำให้ไม่ทราบว่ามีการประชุมสภา อบต.
หรือหลาย ๆ คนให้เหตุผลว่า สาเหตุที่ไม่เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. เพราะไม่มีเวลา
มีกำหนด ผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิก อบต. ร่วมการประชุมอยู่แล้ว ตนเองไปไม่ได้ เพราะต้องทำภารกิจ
ส่วนตัวซึ่งส่วนใหญ่ ได้แก่ การทำไร่ ทำนา หรือต้องหาของป่า หรือสัตว์น้ำเพื่อนำมาประกอบ
อาหาร ส่วนอีก 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.2 เคยเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. การที่
ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยไม่เคยเข้าไปร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต.
เป็นส่วนใหญ่ นั้น พิจารณาได้ว่าเกิดจากความไม่สนใจ ประกอบกับการไม่มีเวลาว่าง เนื่องจากต้อง
ทำงานอาชีพซึ่งเป็นด้านการเกษตร

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 เคยได้รับรู้ข้อมูล
ข่าวใด ๆ จาก อบต. ส่วนอีก 8 คน หรือร้อยละ 16.7 ไม่เคยได้รับรู้โดยอ้างเหตุผลว่าไม่ได้สนใจ
เพราะมีวุ่นแต่ทำมาหากิน อยู่แต่ในไร่ – นา หรือต้องหาของป่า หรือหาสัตว์น้ำ(ปลา, ปู, กุ้ง ฯลฯ) เพื่อ
นำมาประกอบอาหาร หากมีผู้มาแจ้งตอนที่กลับจากไร่ – นา หรือหาของป่า/สัตว์น้ำแล้ว ก็จะไม่
พักผ่อนเพราะเหน็ดเหนื่อย เลยไม่ได้สนใจกับข้อมูลข่าวสารใด ๆ ของ อบต. หรือข้อมูลข่าวสารใด ๆ
ของทางราชการ เห็นว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารนี้ของประชาชนเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายหรือเข้าถึงได้ง่าย

เพราะส่วนใหญ่จะได้รับฟังข้อมูลข่าวสารจากผู้นำหมู่บ้านหรือสมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเป็นข้อมูลข่าวสารปกติธรรมดา ไม่ได้มีสาระสำคัญก่อให้เกิดผลกระทบ หรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมใด ๆ แต่อย่างไรก็ดี กอปรกับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นเป็นข้อมูลข่าวสารเปิดที่บุคคลใด ๆ ก็ย่อมเข้าถึงได้ เช่น การประชาสัมพันธ์เรื่องไข้เลือดออก, การขอเชิญประชุม, การแจ้งให้ทราบเรื่องไม่สำคัญ เป็นต้น ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารเชิงลึกและเชิงลับ ส่วนที่เป็นข้อมูลข่าวสารเชิงลึกและเชิงลับแล้ว เป็นการยากที่ประชาชนทั่วไปจะเข้าถึงได้ เนื่องจากอาจถูกปิดกั้นโดย อบต. หรือการไม่สนใจรับรู้ทงถามของประชาชน อีกประการหนึ่งคือ ประชาชนส่วนใหญ่ถือว่าข้อมูลข่าวสารใดที่ไม่เกี่ยวกับวิถีชีวิตโดยตรงก็จะไม่สนใจ เพราะถือว่าไม่มีหน้าที่ ไม่จำเป็นและไม่ได้เกิดประโยชน์

ตารางที่ 4.5 แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการแสดงความคิดเห็น

คำถาม	เคย/ไป/ได้ทำ	ไม่เคย/ไม่ไป/ไม่ได้ทำ	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. เคยเสนอออกข้อบัญญัติให้ อบต. พิจารณา	3 (6.2)	45 (93.8)	48 (100.0)
2. ร่วมพิจารณาจัดทำแผน/โครงการกับ อบต.	18 (37.5)	30 (62.5)	48 (100.0)
3. เสนอขอโครงการจาก อบต.	26 (54.2)	22 (45.8)	48 (100.0)
4. แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์	19 (39.6)	29 (60.4)	48 (100.0)
5. คัดค้านข้อบัญญัติหรือมติของ อบต.	7 (14.6)	41 (85.4)	48 (100.0)
6. ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง/ การบริหารกับ อบต	6 (12.5)	42 (87.5)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.5 สามารถสรุปและวิเคราะห์ผลในประเด็นด้านการแสดงความคิดเห็น ได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 ไม่เคยเสนอให้ อบต. พิจารณาออกข้อบัญญัติของ อบต. โดยให้เหตุผลว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง ตนเองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเท่านั้น ผู้ที่มีหน้าที่นี้ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. หรือสมาชิก อบต. นอกจากนี้ยังให้เหตุผลอีกว่า ไม่ได้สนใจในเรื่องดังกล่าวเพราะเรื่องทำมาหากินเป็นเรื่องที่สำคัญกว่า หากมีว่แต่ไปสนใจเรื่องข้อบัญญัติของ อบต. ก็จะไม่ทำอะไรเลยปากเสียงท้อง มีผู้สัมภาษณ์เพียง 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.2 เท่านั้นที่เคยเสนอ วิเคราะห์จากข้อมูลตัวเลขและเหตุผลของผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในสิทธิ อำนาจและหน้าที่ที่ตนเองพึงจะมีประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งเนื่องจากเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ ไม่ใช่ของตนเอง ถึงแม้บางครั้งจากการสัมภาษณ์ทราบว่าประชาชนเกิดปัญหาและอยากให้ อบต. แก้ไขโดยออกเป็นกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้สนใจที่จะหาช่องทางนำไปเสนอ ต้องทนรับปัญหาที่มีอยู่ต่อไปอย่างไม่รู้จบ ผู้มีความคิดเช่นนี้ จะต้องเป็นผู้มีอำนาจหรือผู้สนใจมารับทราบปัญหาด้วยตนเองแล้วนำไปพิจารณาสั่งการแก้ไขเท่านั้น การจะให้ประชาชนคิดค้นปัญหา แนวทางการ
2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ไม่เคยร่วมพิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาตำบลหรือโครงการใด ๆ ร่วมกับ อบต. โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้รับแจ้งจากผู้ใดเลยไม่ทราบเรื่องการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาตำบลหรือโครงการของ อบต. หรือถ้าหากทราบก็จะไม่ไปหรือไม่ร่วมพิจารณาเพราะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. และสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. ตนเองมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเท่านั้น มีความเชื่อว่าบุคคลผู้มีหน้าที่เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้อยู่แล้ว แต่ละคนมีความหวังดีต่อหมู่บ้าน อยากเห็นหมู่บ้านพัฒนา ยิ่ง ๆ ขึ้นเหมือนกัน มีเพียง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมพิจารณาในเรื่องนี้ พิจารณาได้ว่าการพิจารณาจัดทำแผน/โครงการเป็นเรื่องยาก ไม่น่าสนใจสำหรับประชาชนทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่ไม่พยายามที่จะใช้ความคิดวิจารณ์ญาณของตนเอง คิดอยู่เสมอว่ามีผู้ทำหน้าที่นี้อยู่แล้ว ปล่อยให้เป็นเรื่องของผู้รับผิดชอบ ผลจะออกมาอย่างไรก็ต้องยอมรับไปตามนั้น
3. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 เคยเสนอขอโครงการจาก อบต. ส่วนอีก 22 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 ไม่เคยเสนอขอ โดยให้เหตุผลว่าเพราะไม่ใช่หน้าที่หน้าที่การเสนอโครงการให้ อบต. พิจารณา เป็นหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิก อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนทุกคนที่ทุกคนเลือกให้ไปทำหน้าที่นี้อยู่แล้ว กับทั้งไม่ได้สนใจในเรื่อง

ของการเสนอโครงการเพราะไม่มีความจำเป็นเท่ากับการใส่ใจในการทำมาหากิน ในเรื่องนี้พิจารณาได้ว่าผู้เคยเสนอขอโครงการอยู่ในกลุ่มของผู้นำหมู่บ้าน

4. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4 ไม่เคยแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อ อบต. ในขณะที่มีผู้เคย 19 คนคิดเป็นร้อยละ 39.6 ผู้ไม่เคยอ้างเหตุผลว่า เพราะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง การแสดงความคิดเห็นเป็นหน้าที่ของผู้ที่ตนเองเลือกไปเป็นตัวแทนอันได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิก อบต. กับทั้งตนเองไม่ได้สนใจเพราะไม่มีความสำคัญต่อตนเองโดยตรง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงให้มากก็คือเรื่องของการทำงานมาหากินเลี้ยงตัวเองและครอบครัว พิจารณาแล้วประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทโดยเฉพาะประชาชนในที่ห่างไกลและเป็นชาวไทยภูเขา มักไม่มีความคิดเห็นใด ๆ เป็นของตนเอง มีลักษณะพฤติกรรมให้คนอื่นคิดแทนและยอมรับฟังความคิดของคนอื่น โดยเฉพาะของผู้ที่มีอำนาจหรือมีการศึกษาสูงกว่า อีกประการหนึ่งประชาชนชาวไทยภูเขาสวนมากโดยเฉพาะผู้หญิงวัยกลางคนขึ้นไปมักพูดภาษาไทยไม่ได้ หากมีการพบปะกับคนต่างภาษาก็จะไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์

5. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 85.4 ไม่เคยคัดค้านข้อบัญญัติหรือมติใด ๆ ของ อบต. โดยให้เหตุผลเดียวกันกับข้อ 4 คือ ไม่ใช่หน้าที่และไม่สนใจ มีเพียง 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.6 เท่านั้น ที่คัดค้านข้อบัญญัติหรือมติของ อบต. เกี่ยวกับเรื่องนี้เท่าที่ได้สัมภาษณ์แบบว่าทุกหมู่บ้านมีข้อสงสัยและไม่เห็นด้วยกับมติหรือโครงการบางอย่างของ อบต. อยู่แต่ไม่เคยคัดค้านหรือบอกกล่าวผู้เกี่ยวข้อง คิดเอาเองว่าต้องมีผู้รู้และต้องมีผู้แก้ไข และหากไม่มีผู้รู้หรือไม่ได้รับการแก้ไขประชาชนก็ทนรับสภาพเช่นนั้นได้ต่อไป ส่วนผู้เคยคัดค้านส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำหมู่บ้าน

6. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ไม่เคยร่วมแสดงความคิดเห็นหรือสนทนากับปัญหาทางการเมือง/ การบริหารของ อบต. โดยให้เหตุผลว่าไม่ใช่หน้าที่และไม่สนใจ เช่นเดียวกับข้อ 5 มีเพียงจำนวน 6 คนหรือร้อยละ 12.5 เท่านั้นที่เคยร่วม ข้อนี้ก็เช่นเดียวกับข้อที่ผ่านมาก็คือประชาชนชอบที่จะให้คนอื่นคิดแทน พูดแทน ทำแทน เห็นว่าการเมือง/ การบริหารเป็นของคนอื่น ไม่ใช่ภาระหน้าที่ของตนเอง จึงทำให้เกิดพฤติกรรมนิ่งเฉย ไม่สนใจเข้าไปร่วมกิจกรรมนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการติดตามตรวจสอบ

คำถาม	เคย/ไป/ได้ทำ	ไม่เคย/ไม่ไป/ไม่ได้ทำ	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. ขอดูหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร	5 (10.4)	43 (89.6)	48 (100.0)
2. ตรวจสอบโครงการของ อบต.	5 (10.4)	43 (89.6)	48 (100.0)
3. ดูแล/ตรวจสอบการบริหารงานของ อบต.	9 (18.7)	39 (81.3)	48 (100.0)
4. ร้องเรียนการทำงานของ อบต.	0 (0)	48 (100.0)	48 (100.0)
5. ตรวจสอบติดตามพฤติกรรมผู้บริหาร, ส.อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต.	4 (8.3)	44 (91.7)	48 (100.0)
6. ชุมนุมขับไล่หรือประท้วงหรือเรียกร้อง คัดค้าน	0 (0)	48 (100.0)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.6 สามารถสรุปและวิเคราะห์ผลในประเด็นด้านการติดตามตรวจสอบได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 89.6 ไม่เคยขอดูหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสารใด ๆ ของ อบต. โดยให้เหตุผลว่าเพราะเกรงใจ เนื่องจากใน อบต. ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีอำนาจ มีวิทยุและคุณวุฒิ หากไปขอตรวจสอบก็จะเกิดการเข้าใจว่าไม่ไว้ใจกันและกัน ในขณะที่มีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 เท่านั้นที่เคยขอดูหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของ อบต. สรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยขอดูหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสารใด ๆ จาก อบต. ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะไม่มีปัญหา แต่ที่ไม่ไปขอดูหรือตรวจสอบเพราะความเกรงใจประกอบกับความเกรงกลัว

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 89.6 ไม่เคยตรวจสอบโครงการหรืองานใด ๆ ของ อบต. โดยอ้างเหตุผลเพราะความเกรงใจเช่นกันมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 เท่านั้น ที่เคยตรวจสอบ อธิบายพฤติกรรมข้อนี้ได้เช่นเดียวกับข้อ 1

3. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3 ไม่เคยดูแลหรือตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากความเกรงใจกัน เช่นเดียวกับข้อ 1 และข้อ 2 มีเพียง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ที่เคยดูแลหรือตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. แสดงให้เห็นถึงประชาชนไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมใน อบต. ตรงกันข้ามกลับมีพฤติกรรมที่นิ่งเฉย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้ง ๆ ที่ทราบว่ามีปัญหาที่จะต้องทำการตรวจสอบ

4. ผู้ให้สัมภาษณ์หมด 48 คน (ร้อยละ 100) ไม่เคยร้องเรียนการทำงานของ อบต. โดยอ้างเหตุผลว่าไม่มีเรื่องให้ร้องเรียน ทุกอย่างเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่มีการทุจริตหรือการกระทำผิดใด ๆ ใน อบต. และมีผู้ให้สัมภาษณ์อีกจำนวนมากให้เหตุผลว่าไม่ได้สนใจในเรื่องการทำงานของ อบต. เพราะไม่มีเวลาไปตรวจสอบหรือดูแลการทำงานเลยไม่รู้ว่ามีการทุจริตหรือการกระทำผิดใด ๆ ใน อบต. ตนเองจะใช้เวลาทั้งหมดไปกับการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวฐานะก็ยากจนอยู่แล้วหากมีเวลาไปสนใจเกี่ยวกับเรื่องใน อบต. ก็จะทำให้ไม่มีเวลาประกอบอาชีพหารายได้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต. เพราะความไม่รู้และความยากจน

5. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 91.7 ไม่เคยตรวจสอบติดตามพฤติกรรมผู้บริหาร, สมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต. เพราะอ้างว่าไม่มีเรื่องให้ตรวจสอบ ประกอบกับไม่ได้สนใจเรื่องราวใด ๆ ใน อบต. เช่นเดียวกับเหตุผลในข้อ 4 โดยมีผู้เคยตรวจสอบ 4 คนคิดเป็นร้อยละ 8.3

6. ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 48 คน (ร้อยละ 100) ไม่เคยชุมนุมขับไล่ หรือประท้วงหรือเรียกร้องคัดค้านใด ๆ กับ อบต. อ้างเหตุผลว่าเพราะไม่มีเรื่องหรือเหตุการณ์ให้ต้องทำเช่นนั้นทุกคนใน อบต. เป็นคนดี ไว้วางใจได้ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ประกอบกับไม่ได้สนใจในกระบวนการต่าง ๆ ของ อบต. ด้วย เพราะมีเวลาทำมาหากิน ไม่ได้ใส่ใจในเรื่องดังกล่าว ในเรื่องนี้ผู้สัมภาษณ์ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่าในหมู่บ้านหนึ่งได้เคยมีกรณีเหตุการณ์เกิดขึ้นแต่สามารถตกลงรวมขอมกันได้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาชนพลเมืองที่ไม่ชอบใช้ความรุนแรง อยู่ร่วมกันอย่างสันติ แม้จะมีปัญหาความขัดแย้งก็สามารถแก้ไขกันได้ในระดับหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.7 แสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการได้รับความช่วยเหลือจาก อบต.

คำถาม	เคย	ไม่เคย	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. ได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดสาธารณภัย	39 (81.2)	9 (18.8)	48 (100.0)
2. ได้รับบริการ เช่น พนยากันยุง	40 (83.3)	8 (16.7)	48 (100.0)
3. ส.อบต. , หรือนายก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต.มาสอบถามความเดือดร้อน/ ปัญหา	32 (66.7)	16 (33.3)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.7 สามารถสรุปและวิเคราะห์ผลด้านการได้รับความช่วยเหลือจาก อบต. ได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 เคยได้รับความช่วยเหลือจาก อบต. ส่วนใหญ่แล้วเป็นการช่วยเหลือเหตุสาธารณภัย เช่น ภัยแล้ง, อุทกภัย, วัตภัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้พอเลี้ยงชีพ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือใดๆ จาก อบต. โดยให้เหตุผลว่าเพราะไม่มีเหตุการณ์ที่จะต้องให้ช่วยเหลือ เช่นในครอบครัวของตนเองไม่เคยประสบเหตุภัยแล้ง อุทกภัย หรือวัตภัย ฯลฯ ดังเช่นครอบครัวอื่น

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 เคยได้รับบริการ เช่น การพ่นยากันยุง การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ในขณะที่ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ไม่เคยได้รับบริการเหมือนคนกลุ่มแรก โดยอ้างว่าไม่มีเหตุให้ต้องได้รับบริการจาก อบต. เช่นไม่เคยประสบกับปัญหาขุม ที่บ้านหรือครอบครัวไม่ได้เลี้ยงสุนัข จึงไม่เคยได้รับบริการจาก อบต.ดังเช่นครอบครัวอื่น

3. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 เคยมีสมาชิก อบต. หรือผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ อบต. มาสอบถามปัญหาความเดือดร้อน ส่วนจำนวน 16 คน คิดเป็น

ร้อยละ 37.50 ไม่เคยมี อ้างว่า อบต. ไม่ให้ความสนใจ เพราะเห็นว่าตนเองอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน อีกทั้งคงเห็นว่าตนเองและครอบครัวไม่ค่อยให้ความสนใจ หรือให้ความร่วมมือกับ อบต. คนที่เป็นสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ใน อบต. ก็ไม่ใช่ญาติหรือคนสนิทกันกับตน จึงไม่ได้ให้ความสนใจ โดยสรุปแล้ว คนส่วนใหญ่พบเห็นและได้สัมผัสกับพฤติกรรมนี้ของ อบต. ในขณะที่คนส่วนน้อยไม่ได้เคยพบเห็น/สัมผัส อาจเป็นเพราะ อบต. ออกพบปะหรือดูแลไม่ทั่วถึง

ตารางที่ 4.8 แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการให้ความร่วมมือกับ อบต.

คำถาม	เคย	ไม่เคย	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. จ่ายเงินภาษีให้กับ อบต.	29 (60.4)	19 (39.6)	48 (100.0)
2. ปฏิบัติตามข้อบัญญัติหรือทำตาม คำขอร้องของ อบต.	46 (95.8)	2 (4.2)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.8 สามารถสรุปและนำมาวิเคราะห์ผลจากข้อมูลด้านการให้ความร่วมมือกับ อบต. ได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4 ได้จ่ายเงินค่าภาษีให้ อบต. ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษีที่ทำกิน (ที่ดิน) และผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 ไม่เคยจ่ายเงินภาษีให้ อบต. อ้างเหตุผลว่าเพราะไม่เข้าข่ายการเสียภาษี เช่น ยังไม่ได้รับการสำรวจ หรือไม่มีที่ดิน เป็นต้น

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 ได้ปฏิบัติตามข้อบัญญัติและคำร้องขอของ อบต. มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 เท่านั้นที่ไม่เคยปฏิบัติ อ้างว่าไม่สนใจว่า อบต. มีข้อบัญญัติเรื่องอะไร หรือได้เคยขอร้องให้ทำในเรื่องใด เนื่องจากตนเองและครอบครัวมีฐานะยากจน สนใจอยู่แต่เรื่องการทำมาหากิน การทำไร่ – ทำนา เท่านั้น ไม่มีเวลาที่จะไปใส่ใจในเรื่องของทางราชการ พิจารณาแล้วเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและ

สนองตอบต่อการร้องขอของภาครัฐดีมาก ประชาชนส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามโดยปราศจากข้อสงสัย หากเป็นเจตนาของภาครัฐ มีคนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ขัดขืนหรือปฏิเสธ ทั้งนี้อาจเนื่องจากไม่มีเวลาที่จะไปติดต่อกับ อบต. หรือบางคนไม่มีเวลาที่จะทำตามการร้องขอของ อบต. เพราะจะต้องไปทำไร่ ทำนา ซึ่งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก

ตารางที่ 4.9 แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการร่วมงานและติดต่อสัมพันธ์กับ อบต.

คำถาม	เคย	ไม่เคย	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
1. ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน	6 (12.5)	42 (87.5)	48 (100.0)
2. เป็นกรรมการจัดซื้อ/ จัดจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต.	4 (8.3)	44 (91.7)	48 (100.0)
3. พบปะหรือติดต่อกับผู้บริหาร, ส.อบต. หรือเจ้าหน้าที่เพื่อสอบถาม/ ทวงถามข้อมูล ข้อสงสัยหรือความไม่โปร่งใส	10 (20.8)	38 (79.2)	48 (100.0)

จากตารางที่ 4.9 สามารถนำมาสรุปและวิเคราะห์ผลด้านการร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์กับ อบต. ได้ดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ไม่เคยร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของ อบต. โดยอ้างว่าไม่มีหน้าที่ เพราะไม่ได้รับการแต่งตั้ง คิดว่าการประเมินผลดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้านและสมาชิก อบต. และจะต้องได้รับการแต่งตั้งจาก อบต. เท่านั้น โดยที่ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 เคยร่วมประเมิน ผลการปฏิบัติงานของ อบต. จากข้อสังเกตนี้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้นั้น อาจเป็นเพราะไม่ได้รับแต่งตั้งจากผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ อบต. ให้ร่วมเป็นกรรมการ อาจด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น อาจเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ อ่านออก เขียนได้ เข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น มองอีกในแง่หนึ่งนั้นประชาชนเองขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม อาจด้วยเหตุผลด้านความรู้ ไม่มีเวลา เป็นต้น ส่วนอีกจำนวนร้อยละ 5.00 ที่เคยร่วมการประเมินผล อาจเป็น

เพราะได้รับการคัดเลือกด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ประเด็นนี้หากมองว่า อบต. เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเมือง หรือเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีหน้าที่อบรมกลุ่มอาสาสมัครทางการเมืองให้แก่ประชาชน ก็คงจะทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 91.7 เช่นกันที่ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต. โดยอ้างเหตุผลว่าเพราะไม่ใช่หน้าที่ของตนและไม่ได้รับการแต่งตั้ง เช่นเดียวกับข้อ 1 มีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 เท่านั้นที่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม ประเด็นในข้อนี้พิจารณาได้เช่นเดียวกันกับข้อ 1

3. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 79.2 ไม่เคยพบปะหรือติดต่อกับผู้บริหาร, สมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. เพื่อสอบถามทวงถามข้อมูล ข้อเสนอหรือความไม่โปร่งใสของ อบต. โดยอ้างว่าไม่พบปัญหาใด ๆ ใน อบต. และไม่มีข้อสงสัยทั้งในการบริหารงานของ อบต. หรือเรื่องส่วนตัว มีความเชื่อว่า อบต. ปฏิบัติงานทุกอย่างอย่างโปร่งใส อีกประการหนึ่งคือ มีผู้เป็นตัวแทนคือสมาชิก อบต. ทำหน้าที่กำกับดูแลแทนอยู่แล้ว อบต. คงไม่กล้าทำอะไรที่ไม่โปร่งใส และแต่ละคนใน อบต. เป็นผู้ที่มีอำนาจ มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิสูง การจะเข้าไปทวงถามหรือตรวจสอบย่อมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและหมู่บ้าน อาจถูกกลั่นแกล้งหรือเกลียดชังจาก อบต. ได้ ในขณะที่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำหมู่บ้านเคยดำเนินการในเรื่องนี้ การที่ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเช่นนี้ เป็นเพราะว่าขาดความรู้ เกิดความเกรงใจ/ไม่กล้า ทั้ง ๆ ที่มีปัญหาก็ก็นำไปไม่ขอพบปะหรือสอบถาม อันถือเป็นปกติวิสัยของคนในชนบทจนกว่าจะมีผู้นำเป็นผู้ดำเนินการแทนจึงจะสำเร็จ

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด นำข้อมูลมาสรุปและทำการวิเคราะห์ได้ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของ อบต. ได้แก่

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 18 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.5 ให้เหตุผลสอดคล้องตอกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำหมู่บ้าน จำนวนถึง 5 ใน 8 คน ยืนยันว่า

องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้เสนอโครงการ ให้มีโอกาสดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นยังได้ให้ความสนใจในความเป็นอยู่ของราษฎร หมั่นออกพบปะกับราษฎร มีการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น อุทกภัย วาตภัย เป็นต้น เป็นอย่างดี

1.2 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ จำนวน 27 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 56.3 ให้เหตุผลสอดคล้องต้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง โดยได้มีการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนใน ทุก ๆ โครงการ แต่มีบ่อยครั้งที่ประชาชนคัดค้านหรือพยายามจะแสดงความไม่เห็นด้วยกับบางโครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลมักจะไม่รับฟัง หรือบางครั้งประชาชนต้องการโครงการอย่างอื่นมากกว่า แต่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ตอบสนอง การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เหมือนดังทำให้เพื่อเป็นไปตามเงื่อนไขที่ทางราชการกำหนดเท่านั้น หรือยกตัวอย่างอีกกรณีหนึ่ง ได้แก่ การทำฝายเก็บกักน้ำ ราษฎรต้องการโครงการที่ให้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งน่าจะเป็นฝายคอนกรีต หรือฝายอย่างอื่นที่มีความคงทนกว่า กลับไม่ได้รับการตอบสนอง องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดซื้อกระสอบใยสังเคราะห์แจกจ่ายให้กับประชาชนเพื่อนำไปบรรจุดิน/ทราย ใช้ทำทำนบแทน เป็นต้น จึงเห็นว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นยังไม่เปิดกว้างอย่างเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์

1.3 ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.2 ให้เหตุผลสอดคล้องต้องกันว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย โดยกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือ ไม่เคยมีเจ้าหน้าที่หรือสมาชิก อบต. หรือนายก อบต. ออกมาพบปะ ไม่เคยได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นใด ไม่มีโอกาสได้เสนอโครงการใด ๆ เลย

พิจารณาจากข้อมูลทั้ง 3 ข้อ แล้วเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม้จะยังคงเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง มีข้อพึงสังเกตว่าในการเปิดโอกาสนั้นมักเป็นการเปิดโอกาสที่ทาง อบต. หยิบยื่นให้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้รับการตอบสนองจากประชาชนมากนัก กล่าวคือประชาชนมีความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต. น้อยมาก การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นการชี้แนะของผู้นำในหมู่บ้าน หรือเป็นการมีส่วนร่วมตามประเพณีนิยมตามระดับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนกับ อบต. อีกด้านหนึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของ อบต. มักเปิดโอกาสเฉพาะในส่วนที่ไม่มีผลกระทบด้านลบต่อผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ อบต. ข้อมูลข่าวสารหรือกระบวนการใด ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้จะถูกปิดกั้นหรือกีดกันไม่ให้เข้าถึงได้โดยง่าย

สำหรับผู้ตอบจำนวน 18 คน ที่เห็นว่า อบต. แม่เงา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับสูงนั้น เห็นว่ากลุ่มผู้ตอบมีความใกล้ชิดกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ อบต. จึงมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต. ได้สูง

2. ปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน อบต. แม่เงา พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้การสอดคล้องต้องกัน สรุปได้ดังนี้

2.1 ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจทั้งความรู้ความเข้าใจในสิทธิ ภาระหน้าที่ของประชาชนตามกฎหมายและตามครรลองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความนิ่งเฉย ไม่สนใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะความไม่รู้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของประชาชน

2.2 ความไม่กล้า เกรงใจ เป็นผู้รับฟังรับปฏิบัติฝ่ายเดียว โดยปัจจัยสาเหตุของปัญหาเกิดจากความไม่รู้และเกิดจากความคิด ความเชื่อของประชาชนส่วนใหญ่ที่ว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของชนชั้นปกครองไม่ใช่หน้าที่ของชนชั้นถูกปกครอง

2.3 ประชาชนไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีฐานะยากจน ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำมาหากิน ไม่มีเวลาสำหรับการร่วมเสวนา หรือทำกิจกรรมใดในทางการเมือง

2.4 ขาดยานพาหนะ เงิน การเดินทาง และการติดต่อสื่อสารยากลำบากทั้งตำบล (8 หมู่บ้าน) ไม่มีรถโดยสารหรือรถรับจ้างวิ่งผ่าน เหล่านี้เป็นอุปสรรคแก่ประชาชนในการทำกิจกรรมการเมือง

2.5 ไม่สนใจเพราะไม่มีผลประโยชน์โดยตรงกับตนเอง ประชาชนจะสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดหากกิจกรรมนั้นประชาชนผู้นั้นได้รับผลประโยชน์โดยตรง เช่น หากให้ประชุมเพื่อให้ข้อมูลขอรับเงินสงเคราะห์ ก็จะมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้มาก เป็นต้น ส่วนกิจกรรมอื่นดังได้กล่าวมาแล้ว จะต้องอาศัยการจูงใจอย่างอื่นหรือใช้มาตรการขอร้องแกมบังคับ

2.6 เคยเสนอความต้องการหรือโครงการแต่ไม่ได้รับตอบสนองหรือช่วยเหลือเลย ออกห่างไม่เข้าไปมีส่วนร่วมกับ อบต.

2.7 ไม่มีอำนาจต่อรอง อบต. ไม่ยอมรับฟังปัญหาและไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะใด ๆ

ผู้ศึกษาเห็นว่า คำให้สัมภาษณ์เหล่านี้สามารถนำมาสรุปได้เป็น 3 ข้อ หรือ 3 ไม่ คือ

ไม่ที่ 1 คือไม่รู้ ได้แก่ประชาชนไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต. มีพฤติกรรมนิ่งเฉย เฉื่อยชา เพราะความไม่รู้ในสิทธิหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย และความไม่รู้สิทธิหน้าที่ของตนเองตามครรลองการปกครองในระบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ความไม่รู้ที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือความไม่รู้หรือไม่ได้เรียนหนังสือ การไม่รู้หรือไม่ได้เรียนหนังสือมีผลสืบเนื่องไปถึงการไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยกับคนอื่นได้ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ไม่ที่ 2 คือไม่มีปัจจัย ได้แก่ปัจจัยเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้สะดวกและง่ายมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้คือปัจจัยด้านเวลา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร การคมนาคม ฯลฯ

ไม่ที่ 3 คือไม่เปิดโอกาส เป็นปัญหาทางด้าน อบต. เอง ที่มีพฤติกรรมปิดกั้นหรือเปิดไม่หมด เมื่อมาผนวกเข้ากับไม่ในข้อที่ 1, 2 เข้าแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนย่อมไม่มี หรือมีก็อยู่ในระดับต่ำมาก ไม่ก่อให้เกิดพัฒนาการที่ดีต่อทั้งทางด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ

3. แนวคิดในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการต่าง ๆ กับ อบต. ของประชาชนเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต. มากขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์ให้การที่สอดคล้องต่อกัน สรุปได้ดังนี้

1. จัดหาโครงการที่เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน เพราะโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมาของ อบต. ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนโดยตรง เช่น การสร้างถนนและศาลาประชาคม/ เอนกประสงค์ หรือการฝึกอบรมที่ทำให้ประชาชนเสียเวลาโดยไม่ได้ค่าตอบแทนทำให้ขาดรายได้ เป็นต้น

2. ปลุกกระตุ้นหรือจูงใจให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น สนองตอบต่อข้อเสนอของประชาชนตามที่ร้องขออย่างรวดเร็ว เป็นต้น

3. จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน ให้แก่ประชาชนรวมถึงการเปิดโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้และการศึกษาดูงาน

4. ให้นายก อบต., สมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต. หมั่นพบปะประชาชน โดยลงพื้นที่ให้บ่อยขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อจะได้สอบถามปัญหาและความต้องการของประชาชนและสร้างความคุ้นเคย เป็นกันเองกับประชาชน ให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจสนิทสนมกันเหมือนญาติพี่น้อง

5. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนให้มีความหลากหลาย เช่น กลุ่มกีฬา กลุ่มผู้แจ่งชาวสาร กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มพัฒนาไปเป็นกลุ่มที่ก่อผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างไม่เข้าไปครอบงำกิจกรรมของกลุ่มมากนัก

ข้อเสนอแนะทั้ง 5 ข้อนี้ ผู้ศึกษาขอสรุปเป็นแนวคิดของผู้ศึกษาเอง คือต้องให้ 3 อย่างแก่ประชาชน ได้แก่

ให้ที่ 1 คือให้ความรู้ หมายถึงให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านเทคนิควิธีการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างเดียวอาจไม่ได้ผล อาจมีการพาไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่หมู่บ้าน/ ตำบล สำคัญอีกประการหนึ่งคือให้คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน โดยเฉพาะที่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่พูด ฟัง เขียน อ่าน ภาษาไทยไม่ได้ ได้มีโอกาสรู้ ฟัง พูด เขียน อ่าน ภาษาไทยได้

ให้ที่ 2 คือให้ปัจจัย ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ควรให้อย่างเร่งด่วนคือให้ปัจจัยทางเศรษฐกิจเข้มแข็ง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน/ ตำบลมีรายได้ต่ำ ฐานะยากจน ทำให้โอกาสทางด้านอื่น ๆ ของประชาชนไม่มีหรือมีแต่น้อยมาก

ให้ที่ 3 คือให้โอกาส ให้โอกาสในที่นี้หมายถึงโอกาสในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะโอกาสด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของ อบต. อย่างโปร่งใส เปิดกว้าง หรือโอกาสทางด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือโอกาสในการเข้าถึงสื่อต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม หรือโอกาสในการได้รับการพิจารณารับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เป็นต้น

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

เนื่องจากผู้วิจัยได้เคยรับราชการเป็นตำรวจ ปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ตั้งแต่ พ.ศ.2525 จนกระทั่งย้ายโอนมาดำรงตำแหน่งเป็นปลัดอำเภอใน พ.ศ.2536 ได้ปฏิบัติภารกิจในหน้าที่รับผิดชอบต่อเนื่องในพื้นที่มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลา 25 ปี จึงได้ทำการวิจัยแบบสังเกตควบคู่ไปกับการทำการสัมภาษณ์ สามารถสรุปพฤติกรรมทั่วไปและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี จึงขอเสนอข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.2.1 พฤติกรรมทั่วไปของประชาชนทั่วไป ประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่เงา เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ยกเว้นบ้านต่อแพ หมู่ที่ 1 บ้านประตู่เมือง หมู่ที่ 3 และบ้านหลวง หมู่ที่ 8 ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ มีวัฒนธรรมและประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง มีการยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมของตนเผ่าเหนียวแน่น ยึดมั่นในผู้นำ มักไม่มีความคิดเห็นที่แตกแยกหรือแตกต่าง ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ไม่ชอบแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว

รุนแรง สังคมเป็นแบบสังคมชนบทที่อยู่อย่างพึ่งพิงธรรมชาติ ระบบเครือญาติยังเข้มแข็ง ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีการเคลื่อนตัวทางสังคมต่ำ การปฏิสัมพันธ์กับสังคมอื่นและสังคมเมือง โดยเฉพาะสตรีมีน้อยมาก จำนวนผู้ไม่ได้เรียนหนังสือและผู้ฟัง พูด เขียนภาษาไทยไม่ได้มีเป็นจำนวนมาก เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสตรีและผู้สูงอายุ

2.2.2 พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

1) **ด้านการเลือกตั้ง** พฤติกรรมด้านนี้ของประชาชนส่วนใหญ่มีความนิ่งเฉย ไม่สนใจและกระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ยกเว้นพฤติกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ประชาชนจะมีพฤติกรรมในการออกไปใช้สิทธิเป็นจำนวนมาก สาเหตุมาจากผู้นำในหมู่บ้านมักจะมีการชักนำหรือชี้แนะ เนื่องจากประชาชนมีความเชื่อและไว้วางใจในผู้นำสูง

2) **ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง** ประชาชนมีพฤติกรรมในด้านนี้ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาและอุปสรรคด้านเครื่องมือสื่อสารหรือสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ผู้นำหมู่บ้านหรือสมาชิก อบต. หรือครู/ อาจารย์ที่ประจำอยู่ในหมู่บ้านจะเป็นผู้นำข้อมูลข่าวสารมาให้ประชาชนรับทราบ ปัญหาที่พบเห็น ในข้อจำกัดของการรับรู้ข่าวสารอีกประการหนึ่งคือ ความไม่สะดวกของการคมนาคม ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนดินลูกรัง ไม่มีรถประจำทางวิ่งผ่านหมู่บ้าน

3) **ด้านการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทางการเมือง** เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้นทางการเมือง ทำให้ไม่มีความสนใจในกิจกรรมทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การพบปะเสวนากับผู้คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะพูดคุยกันในเรื่องใกล้ตัว ได้แก่ เรื่องการทำมาหากิน ฟ้าฝน ลม เป็นต้น เท่านั้น ที่สำคัญประชาชนส่วนใหญ่มักคล้อยตามผู้นำผู้มีอำนาจหรือผู้มีการศึกษาที่สูงกว่า ฐานะทางสังคมที่สูงกว่า ทำให้ไม่มีข้อคิดเห็นที่ขัดหรือแย้งกับคนกลุ่มนี้

4) **ด้านการให้ความร่วมมือ** ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐดีมาก ไม่ค่อยมีข้อโต้แย้งหรือสงสัย ปฏิบัติและเคารพกฎ กติกาของสังคม/ บ้านเมืองดีมาก มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือกติกาของสังคม/ บ้านเมืองน้อยมาก

5) **ด้านการร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์** ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีอาชีพหลักทางด้านการเกษตร มีฐานะยากจน มักไม่ค่อยมีเวลาในการปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกมากนัก ยกเว้นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับชุมชนเมือง การคมนาคมสะดวก ในด้านการร่วมงานที่เป็นงานของชุมชน/ หมู่บ้าน ประชาชนจะให้ความสนใจเข้าร่วมสูง เนื่องจากมีความผูกพันฉันท์พี่น้องกับทุกคน/

ทุกครอบครัว ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะเป็นกิจกรรมส่วนรวม เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน หรืองานส่วนตัว เช่น งานขึ้นบ้านใหม่หรืองานแต่งงาน เป็นต้น ประชาชนจะให้ความร่วมมือสูง ส่วนการร่วมงานหรือกิจกรรมทางการเมืองนั้นปรากฏให้เห็นน้อยมากหรือกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีเลย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม

1.1.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา

1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.1.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้อยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้มีสัญชาติไทย มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป รวม 8 หมู่บ้าน 1,812 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากประชากร 5 ช่วงอายุ (18-30 ปี), (31-40 ปี), (41-50 ปี), (51-60 ปี) และ 61 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ช่วงอายุละ 1 คน รวม 5 คน ต่อหนึ่งหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 40 คน และเลือกแบบเจาะจงจากผู้นำหมู่บ้าน (กำนันและผู้ใหญ่บ้าน) หมู่บ้านละ 1 คน จำนวน 8 หมู่บ้าน รวมเป็น 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 48 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอข้อมูลเป็นค่าร้อยละในรูปแบบตารางประกอบการวิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

1.3 ผลการวิจัย

จากการที่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมแล้วนำมาสรุปและวิเคราะห์ผล สามารถสรุปผลการวิจัยในเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาได้ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนชาวไทยภูเขา

- 1) ด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 26 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.2
- 2) ด้านอายุ กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มอายุ 31 – 40 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 25.0
- 3) ด้านการศึกษา ประชาชนชาวไทยภูเขาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.7
- 4) ด้านอาชีพ ประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 70.8
- 5) ด้านรายได้ ประชาชนชาวไทยภูเขามีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ต่อเดือน ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ช่วงรายได้ 1,000 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.5
- 6) ด้านการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน ประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 79.1
- 7) ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งในหมู่บ้าน พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งในหมู่บ้านแต่ละคนเป็นสมาชิกมากกว่าหนึ่งกลุ่ม กลุ่ม อพป. (หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง) เป็นกลุ่มที่ประชาชนชาวไทยภูเขาเป็นสมาชิกอยู่เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.6

1.3.2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปราบกฏดังนี้

- 1) ด้านการเลือกตั้ง พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิก อบต. ครั้งสุดท้าย (ร้อยละ 95.8) ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนายก อบต. ครั้งสุดท้าย (ร้อยละ 95.8) และไปร่วมฟังการหาเสียง (ร้อยละ 50.0) และประชาชนชาวไทยภูเขาส่วน

ใหญ่ไม่เคยลงสมัครรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต. (ร้อยละ 91.7) ไม่เคยสมัครรับการเลือกตั้งเป็นผู้บริหารหรือนายก อบต. (ร้อยละ 100) ไม่เคยรณรงค์/ชักชวนคนอื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (ร้อยละ 93.8) และไม่เคยช่วยผู้สมัครรับการเลือกตั้งหาเสียง (ร้อยละ 93.8)

2) ด้านการดำรงตำแหน่งใน อบต. ของประชาชนชาวไทยภูเขา พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองใน อบต. และไม่เคยดำรงตำแหน่งหรือทำงานใน อบต. (ร้อยละ 97.9 เท่ากัน)

3) ด้านการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจาก อบต. (ร้อยละ 83.3) และประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสภา อบต. (ร้อยละ 68.6)

4) ด้านการแสดงความคิดเห็น พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่เคยเสนอขอโครงการจาก อบต. (ร้อยละ 54.2) และส่วนใหญ่ไม่เคยเสนอออกข้อบัญญัติให้ อบต. พิจารณา (ร้อยละ 93.8) ไม่เคยร่วมพิจารณาจัดทำแผน/โครงการกับ อบต. (ร้อยละ 62.5) ไม่เคยแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับ อบต. (ร้อยละ 60.4) ไม่เคยคัดค้านข้อบัญญัติหรือมติของ อบต. (ร้อยละ 85.4) และไม่เคยร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง/ การบริหารกับ อบต. (ร้อยละ 87.5)

5) ด้านการติดตามตรวจสอบ พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไม่เคยขอดูหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของ อบต. (ร้อยละ 89.6) ไม่เคยตรวจสอบโครงการของ อบต. (ร้อยละ 89.6) ไม่เคยดูแล/ตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. (ร้อยละ 81.3) ไม่เคยร้องเรียนการทำงานของ อบต. (ร้อยละ 100) ไม่เคยตรวจสอบติดตามพฤติกรรมของผู้บริหารหรือนายก อบต. หรือสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. (ร้อยละ 91.7) และไม่เคยชุมนุมขับไล่หรือประท้วงเรียกร้องคัดค้าน (ร้อยละ 100)

6) ด้านการได้รับความช่วยเหลือจาก อบต. พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่เคยได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดสาธารณภัยจาก อบต. (ร้อยละ 81.2) เคยได้รับบริการจาก อบต. เช่น การพ่นยากันยุง (ร้อยละ 83.3) และเคยมีสมาชิก อบต. หรือนายก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. มาสอบถามความเดือดร้อนหรือปัญหา (ร้อยละ 66.7)

7) ด้านการให้ความร่วมมือกับ อบต. พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่เคยจ่ายเงินภาษีให้กับ อบต. (ร้อยละ 60.4) และเคยปฏิบัติตามข้อบัญญัติหรือทำตามคำร้องขอของ อบต. (ร้อยละ 95.8)

8) ด้านการร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์กับ อบต. พบว่าประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ไม่เคยร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของ อบต. (ร้อยละ 87.5) ไม่เคยเป็นกรรมการจัดซื้อ/จัดจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต. (ร้อยละ 91.7) และไม่เคยพบปะหรือติดต่อกับผู้บริหารหรือนายก อบต. สมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต. เพื่อสอบถามหรือทวงถามข้อมูล ข้อเสนอหรือความโปร่งใสใน อบต. (ร้อยละ 79.2)

สรุปผลการวิจัย ประชาชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31 – 40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนมากที่สุด มีอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ 1,000 – 3,000 บาท ต่อคน/ต่อเดือน ส่วนใหญ่ไม่เคยดำรงตำแหน่งใด ๆ ในหมู่บ้าน และเป็นสมาชิกกลุ่ม อพป. (หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง) เป็นจำนวนมากที่สุด ด้านพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาพบว่าส่วนใหญ่ได้ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ไม่เคยลงสมัครรับการเลือกตั้ง ไม่เคยดำรงตำแหน่งใน อบต. เคยได้ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ไม่เคยแสดงความคิดเห็น ไม่เคยติดตามตรวจสอบ เคยได้รับความช่วยเหลือหรือบริการจาก อบต. และไม่เคยร่วมงานและติดต่อสัมพันธ์กับ อบต.

1.3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1) ปัญหาการไม่รู้ มีดังต่อไปนี้

(1) การไม่รู้หนังสือ มีประชาชนเป็นจำนวนมากไม่สามารถอ่าน ฟัง พูดหรือเขียนภาษาไทยได้ เพราะไม่ได้เรียนหนังสือและมีประชาชนอีกจำนวนใกล้เคียงกันเรียนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีประชาชนเพียงจำนวนน้อยมากที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

(2) ความไม่รู้ถึงสิทธิหน้าที่ภาระและความรับผิดชอบ ทั้งสิทธิ หน้าที่ภาระและความรับผิดชอบตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และตามครรลองของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เกิดจากปัญหาความไม่รู้หนังสือหรือไม่ได้เรียนหนังสือหรือเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ หรือกล่อมเกลาทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่มีแนวคิด/ ความเชื่อว่า การเมือง การปกครอง เป็นของผู้ปกครองของคนในระดับสูงซึ่งอยู่กันคนละชนชั้นกับประชาชนทั่วไป ความไม่รู้ในข้อนี้มีผลสืบเนื่องถึงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ทำให้เกิดความเกรงใจ เกรงกลัวไม่กล้าเข้าไปมีส่วนร่วม และไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เกิดพฤติกรรมนิ่งเฉยทางการเมืองในที่สุด

2) ปัญหาการไม่มีปัจจัย มีดังต่อไปนี้

(1) ไม่มีปัจจัยทางด้านเวลา ประชาชนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของหมู่บ้าน/ตำบล มีอาชีพหลักด้านการเกษตร มีฐานะยากจน มีเวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำมาหากิน ไม่มีเวลาที่จะมานั่งเสวนาพูดคุยหรือร่วมกิจกรรมทางการเมือง ยิ่งกิจกรรมนั้นมีผลกระทบต่อรายได้หรือเวลาทำมาหากินแล้ว ประชาชนก็ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วม

(2) ไม่มีปัจจัยทางด้านทรัพย์สิน เงินและยานพาหนะ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่มีทรัพย์สินมีค่าใด ๆ ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งทำให้ไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องใช้ปัจจัยเหล่านี้ในการเสริมหรืออำนวยความสะดวก ประกอบกับสภาพภูมิประเทศที่ตั้งของพื้นที่หมู่บ้าน/ตำบลนี้ อยู่ห่างไกลจากชุมชนเมือง ทางคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีรถประจำทางแล่นผ่านหมู่บ้าน ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนเมือง หรือการได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีน้อยมาก

3) ปัญหาการไม่เปิดโอกาส ซึ่งการเปิดโอกาสในที่นี้หมายถึง การเปิดโอกาสของ อบต. และหน่วยงานภาครัฐ มีดังต่อไปนี้

(1) การไม่เปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการอย่างกว้างขวางและโปร่งใส การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมของ อบต. หรือของภาครัฐที่เป็นอยู่ ดำเนินการไปเพื่อให้ครบหรือถูกต้อง หรือเป็นไปตามที่กฎหมายหรือกฎ ข้อบังคับกำหนดไว้เท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเปิดกว้างและโปร่งใส การเปิดโอกาสในหลาย ๆ เรื่อง เป็นแค่ให้ครบองค์ประกอบของเงื่อนไขตามกฎหมาย จะพยายามปกปิดหรือป้องกันการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

(2) การไม่เปิดกว้างสำหรับการเรียนรู้ในกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ การไม่ให้โอกาสทางการศึกษาหรือการเรียนรู้แก่ประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึง ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเท่านั้นที่จะมีโอกาสได้เรียนรู้หรือเข้าถึงกระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับประชาชนทั่วไปแล้วยังคงไม่รู้และถูกทอดทิ้งต่อไป

(3) การไม่เปิดโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จริงอยู่ประชาชนบางกลุ่มอาจตอบคำถามในการสัมภาษณ์ว่า ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก อบต. สูงมาก แต่ในการสัมภาษณ์เบื้องต้นแล้ว ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ เป็นข้อมูลข่าวสารไม่มีสาระน่ารู้หรือสร้างสรรค์ทางการเมืองการบริหาร หรือแสดงออกให้เห็นถึงความเปิดเผย โปร่งใส กลับเป็นข้อมูลไร้สาระทั้งสิ้น เช่น ข้อมูลการทอดผ้าป่า ข้อมูลการทำบุญงานประเพณี เป็นต้น ส่วนข้อมูลอื่นใดที่จะกระตุ้นหรือ

ปลุกเร้าให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมกลับไม่มี โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลงาน แผนงานหรือโครงการ ข้อบัญญัติที่มีผลกระทบทางลบกับผู้บริหาร หรือสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต. ยิ่งไม่มีโอกาสที่ประชาชนทั่วไปจะเข้าถึงหรือได้รับ

(4) การไม่เปิดโอกาสในด้านความเป็นธรรมในรายได้และอาชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบน้อยมากที่จะสนใจในโครงการสร้างรายได้ที่เป็นธรรมหรือโครงการที่เป็นการส่งเสริมอาชีพ โครงการส่วนใหญ่ของ อบต. หมดสิ้นเงินทองไปกับการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ถนน สะพาน ฯลฯ ทำให้ประชาชนทั่วไปหมดโอกาสในการเข้าถึงรายได้ที่เป็นธรรมหรือการเพิ่มรายได้ทั้ง ๆ ที่ควรจะเป็น โดย อบต. มักอ้างว่าไม่เป็นความต้องการของประชาชน ถนน สะพาน เป็นความจำเป็นเร่งด่วนแท้ที่จริงแล้วประชาชนในหลายหมู่บ้าน มีความคิดเห็นที่แย้งกันกับความจริงในข้อนี้แต่ก็ไม่มีประชาชนหมู่บ้านไหนกล้าคัดค้านหรือเสนอ เพราะเกรงใจ, เกรงกลัว

1.3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลจากการวิจัยค้นพบมีดังนี้

1) การให้ประชาชนมีความรู้ ซึ่งเป็นความรู้ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในด้านสิทธิ หน้าที่ ภาระความรับผิดชอบของประชาชนตามกฎหมาย และตามครรลองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจทั่วไปที่เกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง โดยดำเนินการได้ตามแนวทางต่อไปนี้

- (1) การเปิดให้มีการฝึกอบรม
- (2) การพาไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่
- (3) การให้นายก อบต. หรือสมาชิก อบต. หรือเจ้าหน้าที่ อบต. หมั่นออกพบปะเยี่ยมประชาชนเพื่อแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน

2) การส่งเสริม สนับสนุนปัจจัยที่เกื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา สามารถดำเนินการได้ในหลายทางได้แก่

- (1) การส่งเสริมอาชีพใหม่ที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือพัฒนาอาชีพเดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (2) การจัดโครงการลงในพื้นที่หมู่บ้าน/ ตำบลในลักษณะเป็นโครงการที่สามารถเพิ่มรายได้แก่ประชาชน เช่น โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตน้ำมันพืชจากถั่วเหลือง เป็นต้น

(3) การนำเอา อบต. ลงมาให้บริการถึงพื้นที่หมู่บ้าน (อบต. สัญจร) แทนที่จะให้ประชาชนเดินทางไปทำการ อบต. เพื่อแก้ไขปัญหาปัจจัยข้อจำกัดด้านเวลาของประชาชน

3) การเปิดโอกาสกว้างให้กับประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสในทุก ๆ ด้านอย่างจริงจัง จริงใจ โปร่งใส และต่อเนื่อง รวมถึงการเปิดโอกาสด้านการศึกษาหาความรู้ การทดลองปฏิบัติงาน สามารถดำเนินการได้ในหลาย ๆ ทาง ได้แก่

(1) การเพิ่มช่องทางการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

(2) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยเฉพาะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและร่วมพิจารณา เช่น ข้อมูลข่าวสารด้านแผนงาน โครงการ ข้อบัญญัติ หรือมติใด ๆ ของทางราชการ/ อบต.

(3) เปิดใจให้กว้างเพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

(4) เปิดโอกาสการเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน โดยอาจตั้งที่ทำการจำลอง อบต. หมู่บ้านหรือกิจกรรมอื่นเพื่อให้โอกาสประชาชนได้เรียนรู้ทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและบ่อยครั้ง แทนที่จะให้มีกิจกรรมเพียง 4 ปี ให้มีการเลือกตั้ง 1 ครั้ง

(5) เปิดโอกาสทางสังคม รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น พร้อม ๆ กับส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงออก พบปะ พูดคุยมากขึ้น เพื่อเป็นการฝึกทักษะการพูด การปรับตัวเข้าสังคม เป็นต้น

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีทั้งที่เหมือนและขัดแย้งกับผลของการศึกษาวิจัยของผู้อื่น แต่การค้นพบในการวิจัยครั้งนี้มีความเด่นที่ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยอยู่ก็มี ดังจะได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ข้อค้นพบเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ในข้อแรก คือการพบว่าพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา มีพฤติกรรมแบบคับแคบ ไม่มีสำนักทางการเมือง ไม่มีการตื่นตัวทางการเมือง เป็นผลให้ประชาชนไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมนี้ในแทบทุกด้าน ทั้งการดำรงตำแหน่งทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการตรวจสอบ

ด้านการร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์ แต่ปรากฏผลการมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้ง ในเรื่องการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกลับมีประชาชนชาวไทยภูเขาไปใช้สิทธิเกือบร้อยละ 100 ทำให้เป็นที่น่าสงสัย แต่เมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว จากกิจกรรมทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ค้นพบ 3 กิจกรรม ได้แก่ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามข้อบัญญัติหรือการร้องขอ และการได้รับการบริการ เห็นว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ง่ายไม่จำเป็นต้องมีความสำนึกทางการเมืองมากนัก โดยเฉพาะการปฏิบัติตามข้อบัญญัติหรือตามคำร้องขอ เพราะมีผลบังคับทางกฎหมายและทางสังคม ทำให้ต้องจำใจปฏิบัติ และที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้คือการได้รับการบริการ เพราะเป็นการรับบริการที่ภาครัฐ (อบต.) หยิบยื่นให้แต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องหรือร้องขอของประชาชนเลย จึงไม่น่าสงสัยในพฤติกรรมนี้ที่มีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมสูง

กลับมาพิจารณาในด้านกิจกรรมเด่นของประชาชนอีกด้านหนึ่งคือการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หากไม่มีข้อสงสัยในการค้นพบพฤติกรรมความนิ่งเฉยทางการเมืองของประชาชนแล้ว มีสิ่งปัจจัยใดในการจูงใจหรือกระตุ้นให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมนี้ซึ่งแทบเรียกได้ว่าเป็นพฤติกรรมทางการเมืองเดียวที่ปรากฏให้เห็นในสังคมนี้ คำตอบพิจารณาได้จากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ (1) ปัจจัยด้านการถูกระดม ปัจจัยนี้มีความเป็นไปได้สูงมาก ผู้ที่มีความนิ่งเฉยหรือไม่ตื่นตัวทางการเมืองมักถูกระดมให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยไม่เต็มใจ หรือโดยการถูกหลอก บังคับ ชูเชิญ จ้างวานหรือชักจูงได้โดยง่าย ส่วนการถูกระดมโดยผู้ใดนั้นมองเห็นว่าผู้นำหมู่บ้านกับนักการเมืองท้องถิ่นย่อมถูกเพิ่งเล็งก่อนเป็นลำดับแรก (2) ปัจจัยด้านระบบเครือญาติ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นประชาชนในสังคมชนบท ผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ระบบเครือญาติและการพึ่งพิงกัน ผู้สมัครเป็นสมาชิก อบต. เป็นคนในหมู่บ้านย่อมหมายถึงความเป็นเครือญาติหรือผูกพันกัน นี่คือเหตุผลของการไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง (3) ปัจจัยด้านการจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำร้องขอ สังคมในชนบทนี้มักไม่มีข้อโต้แย้งหรือขัดแย้งในสังคม เมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ มักมีการรวมขอมประนีประนอมกัน จึงเป็นอุปนิสัยแบบไม่ขัดคอหรือขัดใจกัน เมื่อมีผู้มาร้องขอให้ช่วย ย่อมจะไม่ปฏิเสธ ส่วนผู้ร้องขอในกรณีนี้อาจหวังผลใดนั้นไม่ทราบ แต่คาดว่าถ้าไม่ใช่ผลประโยชน์ของตนเองก็เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เพราะการที่มีคนไปใช้สิทธิออกเสียงในหมู่บ้านจำนวนมาก หมู่บ้านนั้นก็จะมีชื่อเสียง ได้รับคำชมเชย หรือบางครั้งก็มีรางวัลให้สำหรับหมู่บ้านที่ได้ไปใช้สิทธิสูงที่สุดก็มี ทั้ง 3 ปัจจัยนี้ คือสิ่งที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสูง ทั้ง ๆ ที่ประชาชนมีความนิ่งเฉย ไม่มีความตื่นตัวทางการเมือง

สำหรับประเด็นที่ว่าข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่แล้วหรือไม่นั้น พิจารณาจากเอกสารการสนทนาคณะวิพากษ์ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน ของ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 3 เรื่องปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเรียบเรียงโดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ เขียนไว้ว่า " ในกรณีของประเทศไทย ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ " ในเอกสารการสอนกล่าวไว้เพียงว่าอยู่ในระดับต่ำ ส่วนผลการวิจัยนี้ค้นพบว่าไม่มีความตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง มีความแตกต่างกันแต่เพียงระดับเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากอาจจะเป็นเพราะในภาพรวมของคนทั้งประเทศเป็นเช่นนั้นจริง แต่ในสังคมชนบทเช่นชาวไทยภูเขาในกรณีที่ศึกษาครั้งนี้มีความแตกต่างจากสังคมไทยโดยทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด ทั้งทางด้านเชื้อชาติ (กะเหรี่ยง) ศาสนา (คริสต์) ภาษาและวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม จึงสรุปได้ว่า การค้นพบความไม่มีการตื่นตัวทางการเมืองครั้งนี้สอดคล้องกับเอกสารการสอนดังกล่าว แต่แตกต่างกันที่ระดับของความตื่นตัวทางการเมืองเท่านั้น

ผลการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของภาวิณี โพธิ์มัน ซึ่งได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำ และพบว่าประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงทอง โยธาใหญ่ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังปฏิบัติไม่ครบตามกระบวนการที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ อันแสดงให้เห็นถึงการไม่เปิดโอกาสกว้างขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และผลการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวสันต์ สุวรรณ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหนองจ่อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจต่อการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในครั้งนี้ ชัดแย้งกับการศึกษาวิจัยของจิรศักดิ์ สีใจเจริญ ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ที่พบว่าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมโดยการสมัครใจกับองค์การบริหารส่วนตำบล มากกว่าถูกผู้อื่น ชักชวน และประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชาชนไม่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับที่สูง ยกเว้นกรณีการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ที่ถูกผู้แนะนำหรือชักชวนไป นอกจากนี้ผลการศึกษาคั้งนี้ยังขัดแย้งกับผลการศึกษาของประมวฒนาตัน เรื่องบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าสตรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ มีบทบาท ความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ตรงข้ามกับการศึกษาคั้งนี้ที่พบว่า ทั้งชายและหญิงไม่มีบทบาท ความรู้ความเข้าใจและไม่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาในคั้งนี้ ยังมีความขัดแย้งกับนิมิต สุขแยง เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ก๊า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสูง มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสูง และประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในงานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีความรู้ความเข้าใจ และมีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 ข้อค้นพบในด้านปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ในการศึกษาคั้งนี้พบว่าเกิดจากการไม่รู้ การไม่มีปัจจัยและการไม่เปิดโอกาส

ในด้านการไม่รู้หนังสือ กรณีมีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 37.50 ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และที่เรียนจบการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นประถมศึกษา มีถึงร้อยละ 50.00 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 10.00 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงร้อยละ 2.50 การไม่ได้เรียนหนังสือเลยส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาติดตามามากมาย ผู้ไม่ได้เรียนหนังสือ นอกจากจะเขียนและอ่านหนังสือไทยไม่ได้แล้ว ยังไม่สามารถฟังและพูดภาษาไทยได้ หรือฟังและพูดได้แต่ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่ค่อยรู้ความหมาย เรื่องนี้นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญมาก คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือก็จะสื่อสารกับคนในหมู่บ้านที่ใช้ภาษาเดียวกัน หรือต่างหมู่บ้านที่ใช้ภาษาเดียวกันแต่ก็ไม่

ค่อยได้มีโอกาสมากนัก เนื่องจากข้อจำกัดด้านการคมนาคม หรือหลาย ๆ คนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษา ก็จะไม่ถนัดในการเขียน อ่านหรือฟัง พูดภาษาไทยมากนัก ทำให้การติดต่อสื่อสารหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับคนนอกสังคม โดยเฉพาะกับ อบต. ที่มีผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่พูดคนละภาษา เป็นไปอย่างยากลำบาก เรียกได้ว่าแทบไม่มีการติดต่อสื่อสาร พบปะ สนทนากันโดยลำพังเลย กรณีเช่นนี้ ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของสังคม จึงไม่มีหรือทำให้คนกลุ่มนี้นิ่งเฉยทางการเมือง ทุกครั้งในการติดต่อ สื่อสารกับคนกลุ่มนี้ แม้กระทั่งการเข้าไปสัมภาษณ์ของผู้ศึกษาวิจัยต้องใช้ล่ามแปล การพูดผ่านล่ามแปล จะต้องทำให้เยือกเย็นและละเอียดถี่ถ้วนพอสมควร เพราะถ้ารีบร้อนหรือไม่ละเอียดรอบคอบแล้ว ความหมายหรือความเข้าใจก็จะคลาดเคลื่อน อีกประการหนึ่งการพูดผ่านล่ามแปล ทำให้ล่าช้าเสียเวลา ทำให้คนต่างภาษาไม่อยากพบปะ พูดคุยกับคนกลุ่มนี้และคนกลุ่มนี้ก็เช่นเดียวกัน คงไม่อยากพบปะพูดคุยกับคนต่างภาษาเหมือนกัน

เรื่องการไม่รู้หนังสือ การฟัง พูด เขียน อ่าน ภาษาไทยไม่ได้ของประชาชน เป็นจุดที่น่าสนใจและทำทนายการศึกษาวิจัยครั้งนี้มากที่สุด แม้ว่าผู้ทำการศึกษาวิจัยเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่รู้เป็นปัจจัย แต่ความเป็นมนุษย์ธรรมดาซึ่งตามธรรมชาติของมนุษย์แล้ว จะต้องมีความรู้สึกนึกคิด มีความต้องการและมีทุก ๆ อย่าง เหมือนที่มนุษย์ทั้งโลกมี แต่ทำไมประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างถึงไม่มีการแสดงออกทางการเมือง ผู้ทำการศึกษาวิจัยเห็นว่า การพูด เป็นสิ่งที่สำคัญ หากไม่สามารถพูดสื่อความหมายกันได้แล้วสิ่งอื่นก็จะไร้ผล การไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ยังเป็นปัญหาจริง ๆ หากประชาชนสามารถพูดสื่อความหมายเข้าใจกันได้ ความเป็นคนหรือความเป็นมนุษย์ก็จะแสดงออกมาให้ปรากฏ นั่นคือพฤติกรรมทางการเมืองแบบต้องการหรือกระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จะเกิดขึ้น หากไม่แล้วประชาชนเหล่านี้ก็จะเรียนรู้กระบวนการทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมได้ ก็ต้องอาศัยเวลาเพื่อวิวัฒนาการไปสู่จุดนั้นอีกยาวนานมาก

ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาวิจัย จึงเห็นว่าการค้นพบความไม่รู้คือปัจจัยของปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสิ่งที่สำคัญมากที่สุดเหนือสิ่งอื่นใดนั่นก็คือ ความไม่รู้ในการสื่อความหมายของภาษาพูด เหมือนคนเป็นใบ้ร้องเพลง คงไม่มีใครฟัง หรือถึงฟังก็คงไม่ได้ยินเพราะเขาเป็นใบ้

ปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกประการหนึ่งที่ค้นพบคือ ปัญหาการขาดปัจจัย ก่อนอื่นต้องขอทำความเข้าใจก่อนว่าคำว่า " ปัจจัย " คือ สิ่งที่จะประกอบหรือเกื้อหนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นหรือง่ายขึ้น ประชาชนไม่มี

ปัจจัย หมายถึง ประชาชนไม่มีส่วนประกอบหรือสิ่งเกื้อหนุนให้ง่ายต่อการเข้าไปมีส่วนร่วม ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่ ปัจจัยทางด้านเวลา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านยานพาหนะ เป็นต้น

ในด้านเวลา หากเข้าไปในหมู่บ้านของตำบลนี้โดยไม่มีกำหนดหมายไว้ล่วงหน้า ยากมากที่จะได้พบผู้ใดตามที่เราต้องการ เพราะประชาชนจะทิ้งบ้านเพื่อไปทำไร่ ทำสวน ไปกันตั้งแต่เช้า กลับมาอีกทีก็มีดเคี้ยวแล้วก็เข้านอนแต่หัวค่ำเพราะความเหน็ดเหนื่อย ช่วงเวลาที่ประชาชนจะมีเวลา อยู่บ้างคือช่วงหน้าแล้ง เพราะว่างเว้นจากการทำการเกษตร การไม่มีเวลาของประชาชนก็ถือเป็นปัญหาใหญ่ประกอบกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ได้มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของประชาชนโดยตรง ประชาชนคิดว่าผู้ทำหน้าที่นี้มีอยู่แล้วด้วย การสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก

ปัจจัยเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ยากจน ความยากจนทำให้ขาดแคลนทุกอย่าง ทั้งเสื้อผ้า อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เช่นนี้มีผลกระทบอย่างมากในการที่ประชาชนจะสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการมีส่วนร่วมหรือทำกิจกรรมทางการเมืองทำให้เสียเวลาทำมาหากิน ขาดรายได้ บางคนไม่มีเสื้อผ้าดี ๆ ใหม่ ๆ ใส่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ถึงกับตัดสินใจไม่ไปใช้สิทธิ์ เพราะอายุกรรมการเลือกตั้ง อย่างนี้เป็นต้น หรือยกตัวอย่างผู้สัมภาษณ์ถามถึงการยุบสภาของรัฐบาล โดยถามว่าเคยเห็นออกทีวีหรือไม่ ประชาชนตอบว่าไม่ทราบ เพราะไม่มีทีวีดู อย่างนี้เป็นต้น

เรื่องของการไม่มีปัจจัย จะยกตัวอย่างอีกประเด็นหนึ่งให้เห็น ได้แก่หมู่บ้านในตำบลนี้ทุกหมู่บ้าน ไม่มีรถรับจ้างหรือรถโดยสารประจำทางผ่าน ราษฎรส่วนมากยากจนอยู่แล้ว เรื่องยานพาหนะส่วนตัวจึงมีไม่มาก การจะเดินทางไปมาเพื่อติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ เป็นไปอย่างยากลำบาก ผู้นำหมู่บ้านที่มีฐานะดีจะมีรถยนต์ส่วนตัว พอถึงประชุมประจำเดือนก็จะไปประชุมเดือนละครั้ง ประชาชนก็จะรอให้ถึงวันนั้นเพื่อขออาศัยโดยสารไปทำธุระส่วนตัวนอกหมู่บ้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกน้อยมาก วัฒนธรรมจากชนเผ่าอื่นจะแผ่ขยายเข้าครอบงำวัฒนธรรมดั้งเดิม จึงเป็นไปได้ยากและหากเป็นไปได้ก็เป็นไปอย่างเชื่องช้ามาก เช่นเดียวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ก็ยากมากที่จะเข้าไปครอบงำหรือทำลายระบบผู้นำ ระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์หรือระบบดั้งเดิมใด ๆ ของประชาชนในพื้นที่ ศึกษาวิจัยนี้ได้โดยง่าย

ข้อค้นพบในด้านปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกประการหนึ่งคือ การไม่เปิดโอกาส จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าประชาชนเห็นว่า อบต. เปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ในระดับปานกลาง แท้ที่จริงแล้ว การเปิดโอกาสดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสแบบเป็นไปเพื่อให้ครบถ้วนหรือครบองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น การเปิดโอกาสยังเป็นการเปิดโอกาสแบบภาครัฐ หรือ อบต. เป็นฝ่ายกระทำฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสแบบไม่เปิดกว้าง โปร่งใสและทั่วถึง

การเปิดโอกาสแบบเพื่อให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย ไม่ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในทางการเมือง เพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงตามครรลองของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ยกตัวอย่างเช่น การจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้าน มีการเรียกประชุมประชาชนเพื่อนำไปประกอบเรื่องนั้น ๆ ให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด มีการประชุมประชาชน แต่ประชาชนไม่ได้มีการแสดงความคิดเห็นหรือยื่นข้อเสนอ ทักท้วงใด ๆ ทั้งสิ้น อาจเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ไม่ยอมให้มีการเสนอหรือแสดงความคิดเห็นเพราะเกิดความล่าช้า หรือทางฝ่ายของประชาชนเองก็ไม่กล้า ไม่รู้ หรือเกรงใจ จึงไม่มีการเสนอหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ หรือยกตัวอย่างการตั้งให้ประชาชนเป็นคณะกรรมการร่วม จะมีคำสั่งแต่งตั้งบางครั้งประชาชนที่ได้รับการแต่งตั้งก็ไม่ได้รับทราบ จะมาทราบก็ตอนให้เซ็น ส่วนงานอยู่ไหน งานอะไร ทำจริง/ ทำถูกต้องหรือไม่ประชาชนที่ร่วมเป็นกรรมกรนั้นน้อยมากที่จะรู้

การเปิดโอกาสที่ประชาชนมองเห็น นอกจากกิจกรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีการเปิดโอกาสที่ประชาชนมองเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาส แต่ที่จริงเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ เป็นการหยิบยื่นให้จาก อบต. ฝ่ายเดียว เช่น การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยต่าง ๆ ประชาชนจะไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านใด ๆ ภาครัฐหยิบยื่นให้อย่างไร ก็จำต้องรับไว้ อย่างนั้น เป็นต้น

นอกจากนี้ในการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วม ยังเป็นไปอย่างไม่เปิดกว้าง หมายถึงการเปิดให้ร่วมเป็นบางเรื่องไม่เปิดเป็นบางเรื่อง ไม่แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนให้สัมภาษณ์ว่าไม่ทราบเรื่อง อย่างเช่น การจ้างเจ้าหน้าที่เข้าทำงาน ไม่มีการบอกกล่าว ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคนที่สนใจสอบเข้าไปทำงาน หรือบางครั้งมีเงินงบประมาณมาเพื่อให้ใช้จ่ายในตำบลก็ไม่ได้สอบถามให้ถี่ถ้วนว่าหมู่บ้านนี้แท้จริงแล้วต้องการอะไร แต่กลับเป็นการกำหนดโดยกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน แล้วกำหนดเป็นโครงการออกมา

ข้อค้นพบจากการวิจัยในเรื่องปัญหาความไม่รู้หรือการศึกษา บัณฑิตเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการไม่เปิดโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมนิ่งเฉย ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อมร อนันตชัย ที่ค้นพบว่า " ผู้มีการศึกษาดี อาชีพดี รายได้สูงวัยกลางคน มีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง " และสอดคล้องกับการศึกษาค้นพบของ ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์, สมพร ไกรฤทธิ, ญาณภัทร เจริญรัตน์ และภาวิณี โพธิ์มัน ที่พบว่าสภาพเศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลต่ำ และสอดคล้องกับการค้นพบของจิรศักดิ์ สีใสเจริญ ที่ค้นพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสของ อบต. ให้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

ข้อค้นพบในเรื่องปัญหาความไม่รู้, ไม่มีบัณฑิต และการไม่เปิดโอกาส ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ทิพย์ภาเวษฐ์ ณ เชียงใหม่ ที่พบว่ากระบวนการประชาคม เป็นการสะท้อนถึงความต้องการของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่ารูปแบบเดิม และประชาคมสามารถผลักดันโครงการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้ โดยการเสนอแผนงาน/โครงการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยภูเขา ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเมืองแบบนิ่งเฉย ไม่มีความตื่นตัวทางการเมือง ไม่สนใจและกระตือรือร้นเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต. โดยมีปัจจัยสาเหตุมาจากความไม่รู้ ไม่มีบัณฑิต เกื้อหนุนและการไม่เปิดกว้างของ อบต. เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการหน่วยงานที่จะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อให้เกิดผลดีได้คือ องค์การบริหารส่วนตำบล และที่ทำการปกครองอำเภอ

ก่อนอื่นต้องขอให้ความกระจ่างก่อนว่า พฤติกรรมนิ่งเฉยทางการเมืองของประชาชนนั้นจะมีผลกระทบอย่างไรกับ อบต. และภารกิจที่ อบต. รับผิดชอบอยู่ แต่สามารถกล่าวในภาพรวมได้ว่าพฤติกรรมนิ่งเฉยทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขานั้นเป็นสิ่งบั่นทอนต่อทั้ง

ภาคีรัฐ (อบต.) และต่อตัวของประชาชนเองโดยตรง กล่าวคือ ในด้านขององค์การบริหารส่วนตำบล จะขาดความมั่นคงและความชอบธรรม เนื่องจากการบริหารงานของ อบต. ปราศจากการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีเพียงหน่วยงานภาคีรัฐเท่านั้นที่รับรองความมั่นคงและความชอบธรรมให้แก่ อบต. ได้ ในด้านของฐานล่างได้แก่ฐานมวลชน อบต. จะไม่ได้รับความชอบธรรมเลย อีกประการหนึ่งการบริหารงานของ อบต. จะไม่สนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ ที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งได้แก่ การที่ประชาชนมีพฤติกรรมนิ่งเฉย ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การติดตามดูแลและการคัดค้าน จะทำให้ อบต. ขาดสิ่งเหนี่ยวรั้ง อาจทำภารกิจให้ตามที่ต้องการ เพราะไม่ต้องพะวงเรื่องตรวจสอบ หากได้ผู้นำหรือผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ไม่สนใจหรือทุจริตประพฤตินิยมชอบ ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการเป็นอย่างมาก

ในด้านของประชาชน การนิ่งเฉยทางการเมือง อาจทำให้ถูกชักจูงให้แสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่พึงปรารถนาได้ เช่น อาจถูกชักจูงหรือระดมร่วมในกระบวนการก่อการร้ายหรือถูกชักจูงหรือระดมให้ต่อต้านอำนาจรัฐอย่างผิด ๆ หรืออาจถูกชักจูงหรือระดมให้ให้การสนับสนุนนักการเมืองที่ไม่สุจริตได้ เป็นต้น อีกประการหนึ่งการนิ่งเฉยทางการเมืองของประชาชนเป็นปฏิปักษ์ต่อพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยจะมีผลทำให้การปกครองของประชาชนโดยประชาชน เพื่อประชาชนไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ผลประโยชน์ของชาติและประชาชนก็จะไม่ได้รับการตอบสนอง เพราะในขณะที่ประชาชนขาดความสนใจในทางการเมือง กลุ่มคนผู้มีอำนาจหรือผู้คุมอำนาจก็จะมีโอกาสแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือพรรคพวกได้อย่างง่ายดาย การพัฒนาประชาธิปไตยกับการพัฒนาประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำควบคู่กันไป

จากที่ได้กล่าวมา จึงเห็นความจำเป็นในอันที่จะต้องจุดประกายให้เกิดพฤติกรรม การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลและที่ทำการปกครองอำเภอ หรือหน่วยงานภาคีรัฐที่เกี่ยวข้อง จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ ทั้งนี้ในการดำเนินการจุดประกายหรือปลุกกระตุ้น จะต้องทำด้วยความจริงจัง จริงใจ โปร่งใสและต่อเนื่อง ซึ่งในบางครั้งอาจจำเป็นต้องอาศัยการระดมความร่วมมือจากทั้งภาคีรัฐและเอกชน นุรณการดำเนินการกิจการปลุกกระตุ้นประชาชนอย่างรับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ เพื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบจะได้นำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดังต่อไปนี้

3.1.1 การให้ความรู้แก่ประชาชน หมายถึงการให้ประชาชนรู้ถึงอำนาจ สิทธิหน้าที่ ภาวะความรับผิดชอบทั้งที่บัญญัติไว้แล้วในกฎหมาย และสิทธิหน้าที่ ภาวะและ ความรับผิดชอบตามครรลองแห่งระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยให้ถือว่าภารกิจด้านนี้เป็นภารกิจเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้า เพราะมีความเชื่อว่าหากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ภาวะและความรับผิดชอบของตนเองทั้งในกฎหมายและตามครรลองประชาธิปไตยแล้ว จะมีผลทำให้ประชาชนมีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมสอดคล้องกับวิถีทางแห่งประชาธิปไตย และแสดงพฤติกรรมตามวิถีแห่งประชาธิปไตยให้ปรากฏในที่สุด นั่นก็คือประชาชนจะมีความกระตือรือร้นและสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ บริสุทธิ์ใจ สำหรับวิธีการที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนโดยถือเป็นภาระเร่งด่วนลำดับแรกนี้เห็นควรดำเนินการดังนี้

1) การจัดให้มีการอบรม ในการดำเนินกิจกรรมการอบรมนี้ ผู้เกี่ยวข้องจะต้องสนใจ เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนด้วย ต้องให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาสของประชาชน ต้องใช้สื่อที่ประชาชนเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย วิทยากรจะต้องมีเทคนิคในการนำเสนอความรู้ที่ดีและเหมาะสม และอาจจะต้องพิจารณาให้สิ่งตอบแทนในการเสียเวลาของประชาชน เพื่อจูงใจในการเข้ารับการอบรม

2) การจัดให้มีการฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจสรรหากิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเริ่มตั้งแต่เริ่มคิดค้นหาปัญหา สาเหตุแนวทางการแก้ไขและการแก้ไขโดยลงมือปฏิบัติให้ครบวงจรจนถึงผลสำเร็จสุดท้ายของการคิด ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนจะเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรม มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความเชื่อมั่นในระบบการปกครอง อีกประการหนึ่งคือวิธีการนำประชาชนไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่ ให้ได้รู้ ได้เห็นสิ่งที่เกิดจากความสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือโครงการร้านค้าชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องยอมเสียสละงบประมาณเพื่อการนี้ โดยงดเว้นโครงการอื่นที่ไม่จำเป็นไว้ก่อน โครงการที่ควรงดเว้นไว้ก่อนอย่างเช่นโครงการศึกษาดูงานของ อบต. ที่นำผู้บริหารสมาชิก อบต. และเจ้าหน้าที่ อบต. ไปศึกษาดูงาน ที่ดูแล้วเหมือนชวนกันเที่ยวหาความสนุกสนาน โดยให้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการนำประชาชนคนธรรมดาไปศึกษาดูงานแทน

3) การให้นายก อบต., สมาชิก อบต. และเจ้าหน้าที่ อบต. หมั่นออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชน เพื่อให้คำแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้จัดทำเป็นโครงการอย่างเป็นกิจจะลักษณะเป็นรูปธรรม ตั้งใจจริงเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ใน

การออกพบปะนั้นนอกจากจะได้ให้ความรู้แก่ประชาชนแล้ว ยังมีโอกาสได้รับทราบปัญหาความต้องการความเป็นอยู่และสร้างความคุ้นเคย สนับสนุน ไว้วางใจให้แก่ประชาชนได้ด้วย

3.1.2 การส่งเสริมหรือสนับสนุนปัจจัยที่เกื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องใส่ใจส่งเสริมหรือสนับสนุนปัจจัยที่เกื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัจจัยที่เกื้อต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นปัจจัยเสริมส่งให้ประชาชนสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นหรือเร็วขึ้น ปัจจัยนี้อาจเป็นปัจจัยเสริมความรู้ ความเข้าใจที่ได้ให้แก่ประชาชนไปแล้ว ปัจจัยเสริมนี้มีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะลำพังประชาชนมีแต่ความรู้ความเข้าใจแต่ไม่มีปัจจัยเสริมเกื้อหนุนให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีความรู้ความเข้าใจก็ไร้ผล ปัจจัยเสริมหรือเกื้อหนุนเหล่านี้ได้แก่ปัจจัยด้านเวลา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยเกื้อหนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านเวลานั้นอาจเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัจจัยปัญหาด้านเศรษฐกิจอันได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยฐานะยากจน ทำให้ต้องทุ่มเวลาไปกับการทำมาหากิน ซึ่งส่วนใหญ่คือการทำเกษตร เพราะจะต้องแข่งกับเวลาของฤดูกาล ทำให้โอกาสของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่มีหรือเกิดความนิ่งเฉยทางการเมืองนั่นเอง และที่กล่าวถึงปัจจัยด้านสังคมหมายถึงการรวมกันทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกันไม่ว่าทางการเมืองหรือเพื่อการใดก็ตาม กิจกรรมทางสังคมนี้ก็เช่นเดียวกับปัจจัยด้านเวลา ที่มีผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ประชาชนหย่อนการปฏิสัมพันธ์กันและกัน และกับสังคมภายนอก เพราะเหตุผลและความจำเป็นทางด้านการประกอบอาชีพ

การจะให้ประชาชนซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมและมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นและรวดเร็วนั้น จำเป็นจะต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนมีความพร้อมทั้งในด้านเวลา เศรษฐกิจและสังคม โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเป็นลำดับเร่งด่วนรองจากการให้ความรู้ความเข้าใจ ดังนี้

1) การจัดทำโครงการที่มีผลให้เกิดรายได้โดยตรงแก่ประชาชน เช่น โครงการส่งเสริมอาชีพใหม่หรือให้เกิดรายได้ที่ดีกว่าแก่ประชาชน หรือโครงการพัฒนาประสิทธิภาพของอาชีพเดิมเพื่อให้เกิดรายได้ที่สูงขึ้นของประชาชน เป็นต้น โดย อบต. อาจดัดโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยตรงแก่ประชาชนไว้ก่อน เช่น ก่อสร้างศาลากลางบ้าน โครงการสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นต้น

2) การนำเอาบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลลงในพื้นที่หมู่บ้านอย่างครบวงจร (One Stop Service) แทนการให้ประชาชนไปติดต่อหรือเดินทางไปหา อบต. เนื่องจากที่ทำการของ อบต. อยู่ห่างไกลหมู่บ้าน เป็นการแก้ไขปัญหาด้านเวลาของประชาชน ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ทุกกระบวนการกับ อบต. ภายในหมู่บ้านของตนเอง

3.1.3 การเปิดโอกาสกว้างแก่ประชาชนเพื่อให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล เหตุผลในการนำเสนอข้อเสนอนี้ ก็เนื่องจากเมื่อประชาชนมีความพร้อม มีความตื่นตัวทางการเมือง และพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต. แล้ว ถ้า อบต. ไม่เปิดโอกาสกว้างให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ปัญหาต่าง ๆ ก็เกิดตามมามากมาย เช่น ปัญหาการชุมนุมประท้วง ปัญหาการร้องเรียน ปัญหาการพัฒนาที่ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ เป็นต้น ดังนั้น อบต. จะต้องเปิดกว้าง พร้อมทั้งจะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับรู้ ฯลฯ โดยในที่นี้จะขอเสนอแนะแนวทางในการเปิดกว้างแก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1) เปิดกว้างให้ประชาชนมีโอกาสร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยตั้งงบประมาณจัดทำโครงการเพิ่มช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เช่น จัดจ้างผู้เผยแพร่ข่าวสารของ อบต. ประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน หรือจัดรายการกระจายข้อมูลข่าวสารของ อบต. ทางหอกระจายข่าวหมู่บ้านทุกหมู่บ้านเป็นประจำ เป็นต้น

2) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของ อบต. โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารใดที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบและร่วมพิจารณาให้การสนับสนุนหรือคัดค้าน เช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน โครงการ ข้อบัญญัติ รายรับ รายจ่าย หรือมติใด ๆ เป็นต้น

3) เปิดใจ ทำใจให้กว้างเพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมใน อบต. อย่างจริงจัง จริงใจ โปร่งใส เสมอภาคและต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

4) เปิดโอกาสการเรียนรู้ทางการเมืองร่วมกับ อบต. เช่นการตั้ง อบต. สาขา หรือ อบต. สัญจร เป็นต้น

5) การเปิดโอกาสทางสังคม รับฟังความคิดเห็นมากขึ้น ไม่ถือเราถือเขา พร้อมกับส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงออก พบปะ พูดคุย มากขึ้น เพื่อเป็นการฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยไปในตัวด้วย ที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรดำเนินการอย่างยิ่ง คือการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของประชาชน โดย อบต. อาจให้ความเป็นอิสระในการบริหาร

กลุ่ม ไม่ได้ชี้หน้าหรือตั้งกฎเกณฑ์ใด ๆ ให้มากเกินไป เพื่อให้เกิดกลุ่มที่หลากหลายขึ้นในหมู่ประชาชน จนอาจพัฒนาไปเป็นกลุ่มทางการเมืองได้ในที่สุดก็จะเป็นการดียิ่ง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในเรื่องพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย ภูเขาในครั้งนี้อาจจะยังไม่สมบูรณ์มากนัก เพราะผู้ศึกษาวิจัยยังไม่ได้ศึกษาให้ละเอียดลงไปในเรื่อง จุดเด่นที่ค้นพบ ได้แก่ การศึกษาตัวแปรทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของประชาชนชาวไทยภูเขาว่ามี ผลต่อพฤติกรรมหนึ่งเฉยทางการเมืองมากน้อยแค่ไหน เพียงใด อีกประการหนึ่งควรที่จะมีการศึกษา เกี่ยวกับชาวไทยภูเขาเผ่าอื่น ๆ นอกเหนือจากเผ่ากะเหรี่ยงนี้ภายใต้บริบทที่แตกต่าง อาจจะได้ผลที่ แตกต่างไปจากผลการวิจัยครั้งนี้ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะในการทำการวิจัยในครั้งต่อไปในเรื่องตัวแปรด้าน ภาษาและวัฒนธรรมกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาว่ามี ผลกระทบต่อกันอย่างไร ระดับไหน และควรได้มีการศึกษาพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนชาวไทยภูเขาเผ่าอื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วย สำหรับระเบียบวิธีการวิจัย นั้นผู้ศึกษาเห็นว่าควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเท่านั้น เพราะมีข้อบกพร่องน้อยกว่าการวิจัยเชิง ปริมาณ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะต้องดำเนินการด้วยใจเป็นธรรม เป็นกลาง มุ่งหวัง สร้างองค์ความรู้ให้เป็นที่ประจักษ์อย่างรับผิดชอบ

.....

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกทิพย์ พัฒนาพิภพพันธ์ (2530) เอกสารการวิจัยเบื้องต้น เชียงใหม่ ภาควิชาประเมินผล และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และคณะ (2538) " การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงาน พัฒนาของ อบจ. และสภาตำบล " รายการการศึกษา
- จันทนา สุทธิจารี (2544) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเมืองการปกครองตาม รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์วี.เจ. พรินต์ติ้ง
- จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543) " การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน " การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร พิชเนศ พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์
- ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518) การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ณิสรา บุญเฉลิม (2546) " การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ " การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ทิพย์ภาเวษฐ์ ณ เชียงใหม่ (2547) " การมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ " การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิมิต สุขแยง (2549) " ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ก๊า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ " การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บุญส่ง นิลแก้ว (2535) การวิจัยเบื้องต้น เชียงใหม่ ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2525) *ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร*
 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 _____ (2526) *การปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์*
- ประพันธ์ สุริยวงศ์ (2536) “ *ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง*
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน ” การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประมวล นาดัน (2547) “ *บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนท้องถิ่น :*
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ” การ
 ค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประหยัด หงส์ทองคำ (2526) *การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช*
- ภาวิณี โพธิ์มัน (2543) “ *รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหาร*
ส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ”
 การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) “ *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น :*
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ” การค้นคว้าแบบอิสระ
 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ลิขิต ธีรเวคิน (2525) *การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*
 กรุงเทพมหานคร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วสันต์ สุวรรณ (2547) “ *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วน*
ตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหนองจ่อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ” การ
 ค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิญญู อังคนารักษ์ (2519) *แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร*
 เอกสารประกอบการบรรยาย ฉบับพิมพ์โรเนียว
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2538) *วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย พิมพ์ครั้งที่*
 ที่ 3 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สุจิต บุญบงการ (2532) *การพัฒนาทางการเมืองไทย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร*
 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุจิต บุญบงการ (2542) *การพัฒนาทางการเมืองไทย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน พิมพ์ครั้งที่ 4*
 กรุงเทพมหานคร

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อดิน รพีพัฒน์ (2527) *คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา สถาบันวิจัยและพัฒนา*
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อมร อนันตชัย (2531) *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน กรุงเทพมหานคร*
 โรงพิมพ์วี.เจ.พรินต์ติ้ง

อุทัย หิรัญโต (2537) *การปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์*

Clarke John J. (1957) *Outline of Kical Government of the United Kingdom*. London :
 Sir Lsaac Pitman & Sons.

Myron Weiner. (1970) *Sociological Theory*. New York : General Learning press.

Robson William A. (1953) "Local Government", *Encyclopedia of Social Science*. Vol X,
 New York : The Macmillan.

Wit Daniel. (1961) *A Comparative Survey of Local Government and Administration*.
 Bangkok : Prachandra Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา

: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา

อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1) ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....

2) เพศ () ชาย () หญิง

3) อายุ

() 18-30 ปีบริบูรณ์

() 31-40 ปีบริบูรณ์

() 41-50 ปีบริบูรณ์

() 51-60 ปีบริบูรณ์

() 61 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

4) ระดับการศึกษา

() ไม่ได้เรียน

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

() อื่น ๆ(ระบุ)

5) อาชีพ

() รับจ้าง

() รับราชการ

() เกษตรกรรม

() ค้าขาย

() หาของป่า

() อื่น ๆ.....(ระบุ)

6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () ต่ำกว่า 1,000 บาท
 () 1,000 – 3,000 บาท
 () 3,001 – 5,000 บาท
 () 5,001 – 7,000 บาท
 () 7,001 – 9,000 บาท
 () 9,001 บาทขึ้นไป

7) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งใดในหมู่บ้าน

- () กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน () ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน/แพทย์ประจำตำบล
 () สมาชิก อบต. () ไม่มีตำแหน่งใด
 () อื่นๆ.....(ระบุ)

8) ปัจจุบันเป็นสมาชิกกลุ่มจัดตั้งใดในหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () อสม. () กลุ่มสหกรณ์
 () กลุ่มแม่บ้าน () กลุ่ม ลสชบ.
 () กลุ่มออมทรัพย์ () กลุ่มเยาวชน
 () กลุ่มผู้สูงอายุ () ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด
 () อื่นๆ(ระบุ)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**1. ด้านการเลือกตั้ง**

1.1 ท่านเคยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นส.อบต.หรือไม่

- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....

1.2 ท่านเคยลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารหรือนายก อบต.หรือไม่

- () เคย () ไม่เคย เพราะ.....

1.3 ในการเลือกตั้งส.อบต.ครั้งสุดท้าย ท่านได้ไปใช้สิทธิหรือไม่

- () ไป () ไม่ไป เพราะ.....

1.4 ในการเลือกตั้งนายก อบต.ครั้งสุดท้ายท่านได้ไปใช้สิทธิหรือไม่

- () ไป () ไม่ไป เพราะ.....

1.5 ท่านได้รณรงค์หรือชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิตามข้อ 1.3 – 1.4 หรือไม่

() ได้ทำ () ไม่ได้ทำ เพราะ.....

1.6 ท่านได้ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งตามข้อ 1.3 – 1.4 ในการหาเสียงหรือไม่

() ได้ทำ () ไม่ได้ทำ เพราะ.....

1.7 ท่านได้ไปฟังการหาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้งหรือไม่

() ไป () ไม่ไป เพราะ.....

2. ด้านการดำรงตำแหน่งในอบต.

2.1 ท่านเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

2.2 ท่านเคยดำรงตำแหน่งหรือทำงานในตำแหน่งใดในอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

3. ด้านการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3.1 ท่านเคยเข้าร่วมประชุมสภาอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

3.2 ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารหรือการชี้แจงการทำงานของ อบต.จากอบต.ทางสื่อใดๆหรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

4. ด้านการแสดงความคิดเห็น

4.1 ท่านเคยเสนอออกข้อบัญญัติให้อบต.พิจารณาหรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

4.2 ท่านเคยเข้าร่วมพิจารณาจัดทำแผนหรือโครงการกับอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

4.3 ท่านเคยเสนอขอโครงการใดๆ จากอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

4.4 ท่านเคยแสดงความคิดเห็นอื่นที่เป็นประโยชน์ต่ออบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

4.5 ท่านเคยคัดค้านข้อบัญญัติหรือมติของอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

4.6 ท่านเคยร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการบริหารกับอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

5. ด้านการติดตามตรวจสอบ

5.1 ท่านเคยขอหรือตรวจสอบข้อมูลข่าวสารใดของอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

5.2 ท่านเคยตรวจสอบโครงการที่อบต.ดำเนินการหรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

5.3 ท่านเคยดูแลหรือตรวจสอบการบริหารงานของอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

5.4 ท่านเคยร้องเรียนการทำงานของอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

5.5 ท่านเคยตรวจสอบติดตามพฤติกรรมของผู้บริหารหรือส.อบต.หรือเจ้าหน้าที่ในอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

5.6 ท่านเคยชุมนุมขับไล่หรือประท้วงหรือเรียกร้องคัดค้านใด ๆ กับอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

6. ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากอบต.

6.1 ท่านเคยได้รับความช่วยเหลือจากอบต.หรือไม่ เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย เช่น น้ำท่วม พายุ ฯลฯ

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

6.2 ท่านเคยได้รับบริการใด ๆ จากอบต.หรือไม่ เช่นการพ่นยากันยุง การฉีดวัคซีน ฯลฯ

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

6.3 เคยมีสมาชิกอบต. หรือ นายก อบต.หรือเจ้าหน้าที่ อบต.มาสอบถามความเดือดร้อน/ปัญหาจากท่านบ้างหรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

7. ด้านการให้ความร่วมมือกับอบต.

7.1 ท่านเคยจ่ายเงินเสียภาษีให้อบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

7.2 ท่านได้ปฏิบัติตามข้อบัญญัติ หรือคำขอร้องของอบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

8. ด้านการร่วมงานและการติดต่อสัมพันธ์กับอบต.

8.1 ท่านเคยร่วมงานการประเพณีผลการปฏิบัติงานของ อบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ.....

8.2 ท่านเคยร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่างๆกับ อบต.หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ

8.3 ท่านเคยพบปะหรือติดต่อกับผู้บริหาร, ส.อบต. หรือ เจ้าหน้าที่ของ อบต.เพื่อสอบถาม,ทวงถาม ข้อมูลหรือข้อสงสัยในความไม่โปร่งใสหรือข้อมูลอื่นๆ หรือไม่

() เคย () ไม่เคย เพราะ

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงาเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมใน กระบวนการต่าง ๆ หรือไม่ เพียงใด

ตอบ.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าประชาชนในพื้นที่มีปัญหา หรืออุปสรรคใด ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการ ต่างๆของ อบต.

ตอบ

3. ท่านมีแนวคิดอย่างไรในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของอบต. ของประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับ อบต.มากขึ้น

ตอบ

000

ภาคผนวก ข.
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายชัยเดช สุทินกรณ์	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา
2. นายอุทัย แจ่มอรุณรักษ์	กำนันตำบลแม่เงา หมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา
3. นายดำคำ กลหิรัญ	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลแม่เงา
4. นายอุดม วิชญพันธ์	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา
5. นายบุญเลิศ สกฤวิเชียร	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา
6. นายอำพัน พิพัฒน์ผกา	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา
7. นายธงชัย ก้อนปัญญาธรรม	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา
8. นายจิ่งฟู สุวรรณสังข์	ผู้ใหญบ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลแม่เงา
9. นางลัย แก้วประเสริฐ	ราษฎรหมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา
10. นางสาวปฐมมาพร บุญเรือง	ราษฎรหมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา
11. นางจันทร์แสง ศิริวงศ์	ราษฎรหมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา
12. นางสาวพินิดา วาสกุล	ราษฎรหมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา
13. นายทวี พรรณบุตร	ราษฎรหมู่ที่ 1 ตำบลแม่เงา
14. นางปราณี กำฉายขจร	ราษฎรหมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา
15. นางดิณี มูลรัง	ราษฎรหมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา
16. นางอำภา โสตสดับปกรณ์	ราษฎรหมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา
17. นายดวงแก้ว จินดาจรัสวิไล	ราษฎรหมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา
18. นายคะแซ จงสร้างสรรค์	ราษฎรหมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา
19. นายมาด ศักดิ์เสรีกุล	ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแม่เงา
20. นางกำไร อัญชัย	ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแม่เงา
21. นายสิทธิ ปัญญา	ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแม่เงา
22. นางระดาพร คำใส	ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแม่เงา
23. นางผ่องพรรณ ปกรณ์พงษ์ศิริ	ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลแม่เงา
24. นางสาวมายี กรอบดวงใจ	ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา
25. นายทูล ไพบุญย์ศักดิ์	ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา
26. นางแก้วดี นิธิหวังสมจิตร	ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา
27. นายตะนิเฮ หมั่นศึกษา	ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา

28. นายไวพจน์ ธรรมธวัชมน์	ราษฎรหมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา
29. นางสาวจารุณี วิชาดิยีนยง	ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา
30. นางสาวจันทร์ศรี นวนหนักแน่น	ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา
31. นางเบอะเซอ ฉลองสุขวนารี	ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา
32. นายพะติวา นภาพรพรณ	ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา
33. นายดี นรสิงห์	ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา
34. นางตะกาลี เกษตรพัฒนา	ราษฎรหมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา
35. นางผ่องพรณ โกศลศรีวัฒนา	ราษฎรหมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา
36. นางอุษา ณรงค์พรพงษ์	ราษฎรหมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา
37. นางอำพร นวนหนักแน่น	ราษฎรหมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา
38. นายเตะโพนุ เปรมกาญจนา	ราษฎรหมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา
39. นางพิกุล พิมลมาลาพร	ราษฎรหมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา
40. นางคำแดง จำริญจำเรืองกุล	ราษฎรหมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา
41. นางผ่องศรี ทรัพย์พิชากร	ราษฎรหมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา
42. นางอำภา ก้อนปัญญาธรรม	ราษฎรหมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา
43. นายนาเสอะ -	ราษฎรหมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา
44. นายจිරพงษ์ วจิเมงคด	ราษฎรหมู่ที่ 8 ตำบลแม่เงา
45. นายสมบุญณ์ รักธรรม	ราษฎรหมู่ที่ 8 ตำบลแม่เงา
46. นายสิงห์แก้ว สิทธิเมงคด	ราษฎรหมู่ที่ 8 ตำบลแม่เงา
47. นายกระจำง นุชสุวรรณ	ราษฎรหมู่ที่ 8 ตำบลแม่เงา
48. นายอินชัย เพ็ญศรี	ราษฎรหมู่ที่ 8 ตำบลแม่เงา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	จำลอง ตันนวิวัฒน์ อินผอง
วัน เดือน ปีเกิด	17 สิงหาคม 2500
สถานที่เกิด	อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2532
สถานที่ทำงาน	ที่ทำการปกครองอำเภอขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตำแหน่ง	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง 6 ว.)